

Opracowanie wyników badania ankietowego „Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych”

przeprowadzonego w 2008 roku w ramach kampanii

ZACHOWAJ TRZEŻWY UMYŚL

CZĘŚĆ I – SZKOŁA PODSTAWOWA

Bełchatów

Liczba ankiet przebadanych (przysłanych):

145

Badaniem objęto 21,17% dziewcząt i chłopców z badanej grupy wiekowej w gminie/mieście (na podstawie informacji nadesłanych przez koordynatora).

1. Wprowadzenie

Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł” jest ukierunkowana na wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży oraz zapobieganie zachowaniom ryzykownym. By dostosować zadania programowe do potrzeb i wieku uczniów, konieczne było przeprowadzenie w ich środowisku sondażu, który dałby obraz najczęstszych zagrożeń.

W tym celu skonstruowano ankietę adresowaną do uczniów klas V szkół podstawowych i klas II gimnazjów. Ankieta miała służyć określeniu stosunku młodzieży do zachowań ryzykownych i poznaniu ich opinii na temat środków uzależniających oraz przemocy. Ankietę przeprowadzono w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” w gminach i miastach w całej Polsce. Uczniowie wypełniali arkusze ankietowe anonimowo za zgodą rodziców. Wypełnione arkusze zostały przesłane do stowarzyszenia prowadzącego kampanię, a następnie opracowane.

Wypowiedzi uczniów V klas szkół podstawowych dotyczyły:

- poziomu świadomości spożywania alkoholu w środowisku rówieśniczym,
- własnych zachowań i sytuacji związanych ze spożywaniem alkoholu i paleniem papierosów,
- poglądów dzieci na temat używek i przemocy.

Uzyskane odpowiedzi pozwoliły określić poziom wiedzy uczniów o występujących w ich środowisku zagrożeniach związanych z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i przemocy. Pokazały też opinie uczniów na temat tychże zagrożeń. Na podstawie wypowiedzi ankietowanych uczniów można było również określić poziom czynników ryzyka w gminach oraz postawy rodziców wobec tych czynników.

Dzięki ankietom uzyskano informacje o najczęściej stosowanych przez uczniów używkach. Stwierdzono, że młodzież sięga po nie z braku pomysłów na zabicie nudy i jako ucieczkę od problemów. Dzieci nie mają też odpowiedniej wiedzy, która chroniłaby je przed stosowaniem niebezpiecznych środków odurzających i uzależniających. Inspiracją do sięgania po używki jest ponadto środowisko rówieśnicze, bo solidarność z kolegami i koleżankami nie pozwala na odważne mówienie „nie” w sytuacjach ryzykownych. Niekiedy problem pogłębiają dorośli pozwalający dzieciom pić alkohol lub palić papierosy. Są to zarówno rodzice, jak i wychowawcy w szkole, którzy prawdopodobnie nie reagują na te zjawiska; dzieci wypowiadają się na przykład, że piją na dyskotekach. Postawy dorosłych mogą prowadzić do przekonań dzieci i młodzieży, że picie jest jedną z form spędzania wolnego czasu lub sposobem na kłopoty. Zdarza się, że młodzi ludzie swoim zachowaniem sondują dorosłych i jeśli nie spotkają się ze zdecydowaną negatywną reakcją na korzystanie ze środków uzależniających, przyjmują to jako pozwolenie, a nawet normę.

Badania wykazały, że wśród młodzieży niedojrzałej do odpowiedzialnych decyzji są również osoby, które potrafią preferować zdrowy model życia, nie boją się odmówić w sytuacji kontaktu z osobami pijącymi czy palącymi, a także stanąć w obronie słusznych norm i wartości. Wiedzą już wystarczająco dużo, by bronić się przed uzależnieniami i nie wchodzić w sferę zagrożeń. Na tej młodzieży można się opierać, realizując odpowiednio przygotowane programy i kampanie.

Ankieta pozwoliła na dokonanie diagnozy wśród uczniów i sformułowanie wniosków co do środków zaradczych i konstruowania programów przeciwdziałania uzależnieniom. Dzięki wypowiedziom uczniów można było ukierunkować podejmowane zadania oraz poszerzyć grupy odbiorców o rodziców i środowiska lokalne. Wypowiedzi wykazały również konieczność i

zasadność podejmowania różnorodnych, długofalowych zadań uczących dzieci i młodzież zdrowych form spędzania wolnego czasu i planowania swojej przyszłości na podstawie czynników chroniących i istniejącego w społeczeństwie systemu wartości i norm.

Kontekst społeczny badania

Od paru lat dostrzega się kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym dzieci oraz młodzieży. Dom rodzinny niewystarczająco wspiera emocjonalnie, co powoduje, że osamotnieni młodzi ludzie szukają wsparcia wśród często destruktywnych grup rówieśniczych. Pogłębiający się kryzys wartości lub nawet brak odpowiedniej ich hierarchii powoduje ucieczkę w antywartości, szukanie substytutów powodujących chwilowe zadowolenie i ucieczkę od problemów. Do tego dochodzi niski poziom kulturowy, nieumiejętność wykorzystania wolnego czasu, brak zainteresowań i hobby. Powoduje to nudę i potrzebę szybkiego wyrwania się z niej. Pojawiają się w związku z tym zachowania na granicy patologii, zagrażające zdrowemu stylowi życia i prowadzące do groźnych uzależnień. Ogólnokrajowe badania pokazują rosnące tendencje w postawach zagrażających zdrowiu, rośnie też liczba osób nadużywających narkotyków, alkoholu, popełniających czyny niezgodne z prawem, a związane z przemocą. Demoralizacja wiąże się ze wzrostem liczby nieletnich nadużywających alkoholu. W tych zachowaniach zauważa się, niestety, przewagę dziewcząt. Rocznie policja notuje 20 tys. nowych przypadków demoralizacji wśród dzieci i młodzieży. Pojawia się więcej przestępstw dokonywanych przez osoby poniżej 13. roku życia i nierzadko pod wpływem narkotyków lub alkoholu.

Aby temu zapobiec, konieczne jest wprowadzanie programów uczących dzieci i młodzież zdrowego stylu życia, umiejętności realizowania swoich potrzeb w sposób dojrzały, nienaruszający godności i bezpieczeństwa innych. Mogą temu służyć programy pomagające młodzieży budować spójną hierarchię wartości, właściwe poczucie własnej wartości i akceptację siebie. Programy te podpowiadają też, jak mądrze spędzać czas, by nie naruszać norm społecznych i zapewnić sobie sukces w życiu. Chcąc stymulować rozwój społeczny i moralny, należy młodzieży stawiać zadania ukierunkowane na wzmacnianie pozytywne zachowanie, wspierać ją w tym, co dobre, wydobywać z niej to, co najpiękniejsze i najcenniejsze, przygotować do umiejętności i dobrych wyborów w życiu.

Zadaniem dorosłych (rodziców, nauczycieli, przedstawicieli środowisk lokalnych) jest przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom uczniów, takim jak: zażywanie narkotyków, picie alkoholu, palenie papierosów, stosowanie przemocy itp. Eliminowanie czynników ryzyka może być skuteczne tylko wtedy, gdy wzmocni się czynniki chroniące, do których należą: pozytywne wzorce zachowań, właściwe i ciekawe zagospodarowanie czasu wolnego, wprowadzanie zadań wymagających zdrowej rywalizacji opartej na współpracy, przynależność do pozytywnej grupy rówieśniczej.

Opracowanie autorstwa Ewy Kosińskiej

2. Informacje o próbie badawczej

W badaniu ankietowym „Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych”, przeprowadzonym w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” 2008, wzięło udział **269** samorządów z całego kraju. Były to zarówno niewielkie gminy wiejskie, jak i duże aglomeracje miejskie.

Badanie było częścią szerszej akcji profilaktycznej, obejmującej **930** samorządów z całego kraju. Każdy z nich mógł (ale nie był zobligowany) przeprowadzić na terenie podległych mu szkół ankietę za pomocą dostarczonych przez organizatorów akcji formularzy ankietowych i w zgodzie z przedstawionymi w specjalnej broszurze instrukcjami i zaleceniami. Wypełnione przez uczniów formularze były następnie odsyłane do biura organizatorów kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” przez wyznaczonych do tego celu koordynatorów lub dyrektorów placówek oświatowych.

Koordynatorzy z gmin uczestniczących w badaniu nadesłali do biura kampanii:

- **18941** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas V szkół podstawowych,
- **18788** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas II gimnazjum.

Spośród nadesłanych ankiet przebadano:

- **17501** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas V szkół podstawowych, co stanowi 92,40% nadesłanych ankiet,
- **16816** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas II gimnazjum, co stanowi 89,50% nadesłanych ankiet.

3. Interpretacja wyników

Spośród nadesłanych ankiet dokonano analizy 17 501 formularzy dotyczących wypowiedzi uczniów z V klas szkół podstawowych.

Wypowiedzi uczniów pogrupowano według następujących zagadnień:

- poziom świadomości dotyczący spożywania alkoholu w środowisku rówieśniczym,
- własne zachowania i sytuacje związane ze stosowaniem środków uzależniających,
- poglądy dzieci na temat używek i przemocy.

Poziom świadomości dotyczący spożywania alkoholu w środowisku rówieśniczym

(opracowane na podstawie pytań 8, 9, 10)

Zdecydowana większość ankietowanych ma świadomość, że osoby z ich grupy wiekowej, w przeważającej większości, nie piją alkoholu. Co czwarty ankietowany wypowiada się, że w jego grupie rówieśniczej znajdują się osoby sięgające po alkohol. Biorąc pod uwagę wiek respondentów (11 lat) może stanowić to realne zagrożenie spowodowane myśleniem dziecka, że skoro moi rówieśnicy piją, to ja również mogę spróbować. Najczęściej dzieci w tym wieku kierują się socjonomią moralną czyli zasadami, które pozwolą im czuć się akceptowanym i podziwianym w grupie rówieśników. Jeśli sądzą, że większość dzieci pije alkohol to również dadzą sobie do tego prawo, by nie odstawać od innych.

Najczęściej wymienianymi sytuacjami, w których dzieci piją alkohol są namowy przez starszych kolegów i udział w imprezach rodzinnych. Poważny niepokój budzą postawy rodziców. Przyzwolenie rodziców na picie przez dzieci prowadzi do zatarcia granic między dobrem a złem. Powoduje również tworzenie się u dzieci wzorców przyzwolenia wewnętrznego na podejmowanie zachowań ryzykownych. Konsekwencją tego jest danie sobie prawa do picia w domu, bez wiedzy rodziców. Takie sytuacje sygnalizowało co 5. dziecko wypowiadające się, że ich rówieśnicy piją alkohol.

Również niepokojące są wypowiedzi dzieci, że część pijących rówieśników spożywa alkohol na dyskoteci w szkole (zakładamy, że dzieci w wieku 11 lat nie uczęszczają do publicznych dyskotek środowiskowych). Należałoby zastanowić się nad lepszą organizacją zabaw – nie pozostawiać dzieci samych w sali, bez opracowanego programu imprezy. Dzieci należy nauczyć właściwego sposobu bawienia się, nie tylko przez pogadanki, ale przez osobiste zaangażowanie wychowawców.

Co piąty uczeń w wieku 11 lat uzyskuje pozwolenie rodziców na okazjonalne picie alkoholu. Najczęściej jest to piwo, następnie wino i drinki.

Najrzadziej rodzice zgadzają się na picie wódki. Jednak już sam fakt pozwolenia na wypicie wódki świadczy o pewnej patologii w rodzinie. Jeśli co 20. dziecko z badanych ankietą ma pozwolenie dorosłych na picie wódki, to istnieje realne zagrożenie dla innych dzieci, że zostaną do tego namówione przez swoich rówieśników i ich granice na nie wchodzenie w ryzykowne zachowania ulegną niebezpiecznemu przesunięciu.

Z badań wynika, że rodzice częściej pozwalają chłopcom na spożywanie alkoholu niż dziewczętom. Niezależnie od motywacji rodziców, pozwalanie dziecku 11-letniemu (a nawet namawianie go) na picie alkoholu jest niedozwolone.

Wyniki badań świadczą o konieczności podjęcia pracy profilaktycznej nie tylko w środowisku rówieśniczym uczniów, ale także w środowisku rodzinnym. Nie wystarczy więc realizacja programów wychowawczych i profilaktyki szkolnej, ale zachodzi konieczność wsparcia szeroko pojętego środowiska wychowawczego dzieci. Rodzicom należy uświadomić, że dziecko powinno mieć jasne, czytelne i nie zaburzone przez namowy i przyzwolenia dorosłych, reguły postępowania.

Własne doświadczenia i sytuacje związane ze stosowaniem środków uzależniających

(na podstawie pytań 3, 6, 11, 12)

Spośród wszystkich badanych uczniów bezpośredni kontakt z alkoholem miało aż co trzecie dziecko.

Wskazuje to na bardzo znaczne obniżenie statystycznego progu dopuszczalności i zrównanie doświadczeń dzieci z doświadczeniami gimnazjalistów.

Utrzymuje się tendencja różnic ze względu na płeć. Więcej chłopców (co trzeci) niż dziewcząt (co czwarta) piło alkohol.

Bardzo niepokojący jest fakt, że dzieci te piły alkohol na imprezach rodzinnych oraz w innych okolicznościach, które w ich rozumieniu były związane z rodzinnymi uroczystościami. Również pojawia się wiele, jak na ten wiek, wypowiedzi o picu alkoholu bezpośrednio z rodzicami. Na tle rodzinnym środowisko szkolne i rówieśnicze wypada dużo korzystniej.

Dzieci w większości pozytywnie oceniają swoje rodziny, jeśli chodzi o nadużywanie alkoholu. Zarówno chłopcy jak i dziewczęta wypowiadają się w zdecydowanej większości, że w ich rodzinach nie ma osób, które nadużywają alkoholu.

Obserwuje się różnice w poziomie dojrzałości społecznej i moralnej między dziewczętami i chłopcami. Z wypowiedzi uczniów wynika, że atrakcyjny prezent skłoniłby mniej dziewcząt niż chłopców do uległości na namowy wypicia alkoholu. Przyjęcie prezentu i zgoda w zamian na zachowania niezgodne z normami społecznymi nie powinno dziwić, gdyż dzieci w wieku 11 lat kierują się w swoich wyborach przyjemnościami i jest to uzasadnione etapem rozwoju moralnego. Niemniej należy zadbać, aby ten rozwój przebiegał prawidłowo i zmierzał w kierunku uwewnętrznienia ogólnie akceptowanych norm i zasad postępowania czyli, w tym przypadku, aby prowadził do rozwoju nieprzekupnych postaw.

Można by pomóc dzieciom w szybszym dojrzewaniu moralnym i społecznym poprzez wprowadzanie zajęć w szkole i poza nią, dotyczących asertywności, nabywania umiejętności oceny szkodliwości sytuacji i zachowań. Te zajęcia można realizować poprzez gminne programy i

lekcje wychowawcze, oparte na zadaniach profilaktyki pierwszorzędowej. Warto zapraszać do realizacji programów osoby profesjonalnie przygotowane do wspierania rozwoju dzieci.

Doświadczenia dzieci z paleniem papierosów nie są duże. Spośród tej grupy (nieco ponad 2,5 proc. ankietowanych) co ósmy uczeń pali codzinnie, a okazjonalnie prawie połowa z palących.

Wyniki badań wskazują, że chłopcy dwukrotnie częściej palą papierosy niż dziewczynki w tej grupie wiekowej. Okazjonalnie dziewczynki nie odbiegają statystyką od chłopców. Można przypuszczać, że akcje antynikotynowe mają korzystny wpływ na świadomość dzieci o szkodliwości palenia. Zasadnym więc jest kontynuowanie programów profilaktycznych, gdyż badania wskazują na ich celowość i efektywność w docieraniu nie tylko do dorosłych, ale również dzieci.

Poglądy dzieci na temat używek i przemocy

(na podstawie pytań 1, 2, 4, 5, 7, 13, 14)

Piwo jest alkoholem najłatwiej dostępnym również dla dzieci. Ok. ¼ ankietowanych uważa, że nie można uzależnić się od alkoholu pijąc piwo, czyli co czwarty uczeń klasy piątej ma błędną ocenę jego szkodliwości. Nie ma istotnych różnic w poglądach dziewczynek i chłopców.

W związku z istniejącym brakiem wiedzy w dużej populacji dzieci szkół podstawowych, należałoby rozszerzyć akcje propagandową, dotyczącą spożywania piwa. Ciekawe zajęcia (np. opracowane w formie całych pakietów edukacyjnych) mogą bardziej skutecznie podziałać na dzieci niż same pogadanki czy ulotki.

Mniej niż połowa ankietowanych dzieci uważa, że poprzez picie na imprezach ludzie dorośli mogą wpaść w nałóg. Dziewczeta mają większą świadomość możliwości uzależnienia się od alkoholu niż chłopcy. Można przypuszczać, że wśród chłopców w wieku 11 lat występuje większe przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez dorosłych na imprezach. Prawie dwa razy więcej chłopców uważa, że w sytuacjach zabawy picie alkoholu przez dorosłych jest czymś normalnym. Chłopcy również w nieco większej liczbie niż dziewczynki uważają, że sprawa picia alkoholu jest wyłącznie sprawą dorosłych i nie ustosunkowują się negatywnie do ich zachowań. Mimo, że dziewczynki w większości uważają, iż picie na imprezach jest niebezpieczne, to jednak statystycznie co trzecia dopuszcza picie alkoholu przez dorosłych w niektórych sytuacjach.

Świadomość dzieci klas piątych, dotycząca możliwości uzależnienia się od alkoholu przez spożywanie go w tym wieku, jest dość duża. Zdecydowana większość ankietowanych uczniów zdaje sobie sprawę, że można wpaść w nałóg pijąc alkohol w wieku 11-12 lat. Oznacza to, że dzieci nie ulegają tak łatwo pokusom i mniej niż ich starsi rówieśnicy, sięgają po alkohol.

Nie ma większych różnic w poglądach na ten temat między dziewczynkami, a chłopcami. W tym wieku poziom przyswajania wiedzy i przyjmowania uzasadnień dla różnych zjawisk (tu: picie alkoholu) jest podobny dla obu płci.

Prawie wszystkie ankietowane dzieci zdają sobie sprawę z tego, że można dobrze bawić się bez używania alkoholu. Widoczne są różnice poglądów w zależności od płci. Jednak procentowo aż dwa razy więcej chłopców niż dziewcząt uważa, że impreza bez alkoholu jest nudna.

Dzieci są jak gąbki, które wchłaniają nie tylko wiedzę, ale również postawy osób dorosłych. Modelują swoje zachowania wzorując się na osobach ważnych w ich życiu. Dlatego też wskazane byłoby uwrażliwienie rodziców oraz innych osób dorosłych z otoczenia dziecka, na zagadnienia związane z promocją zdrowego stylu życia. Konieczne jest też nieustanne przypominanie i podkreślanie szkodliwości alkoholu dla młodego organizmu.

Badania ankietowe wskazują na brak wewnętrznych mechanizmów broniących dzieci przed zachowaniami ryzykownymi. W przypadku symulacji częstowania winem przez koleżkę na imprezie rówieśniczej, zdecydowane różnice w domniemanych reakcjach występują między dziewczętami i chłopcami. Stanowczą odmowę wypicia alkoholu deklaruje czterech na pięciu uczniów. Mimo tych wysokich wyników należy brać pod uwagę, że co ósme dziecko po namowach jednak wypiłoby alkohol proponowany na imprezie przez koleżkę.

Nie można więc rezygnować z prowadzenia akcji propagandowych pokazujących dzieciom możliwości dobrej zabawy bez używek oraz uczących podejmowania dobrych dla zdrowia i życia decyzji. Wskazane są tu długofalowe zadania, w których dzieci uczyłyby się wspólnie bawić, zdrowo ze sobą rywalizować i podnosić swoje poczucie wartości. Kampanie i akcje środowiskowe, angażujące nie tylko dzieci, ale także dorosłych, są świetnym sposobem na dziecięcą nudę i niezgodne z normami społecznymi pomysły.

Niepokojące są wyniki badań dotyczące poziomu świadomości dzieci o szkodliwości palenia marihuany. Co ósmy ankietowany uczeń klasy 5 jest przekonany, że paląc marihuanę nie można uzależnić się od narkotyków. Uważa tak co siódmy z ankietowanych chłopców i co dwunasta z dziewcząt.

Istnieje niebezpieczeństwo ulegania namowom na spróbowanie marihuany, a być może niektóre dzieci już mają doświadczenia z tym związane.

Pytania ankietowe dotyczyły również przemocy. Dzieci wyrażały swoje poglądy na temat używania przemocy w różnych sytuacjach społecznych.

Niemal połowa ankietowanych chłopców i ok. ¼ ankietowanych dziewcząt daje sobie prawo do zastosowania przemocy w ważnych sytuacjach.

Uzasadnieniem użycia przemocy zarówno dla chłopców jak i dla dziewcząt jest obrażenie rodziny lub kolegów. Poczucie krzywdy moralnej lub fizycznej („ktoś się ze mnie naśmiewa lub celowo mnie potrąca”) jest również wystarczającym motywem do użycia przemocy. Dzieci w tym wieku są bardzo wrażliwe na krzywdę dotycząca ich najbliższych oraz mają rozwojową potrzebę stawiania w obronie osób uznanych za słabsze. Nie posiadają umiejętności rozwiązywania konfliktów w sposób ugodowy, zwłaszcza w grupie rówieśniczej. Występuje więc w środowisku dzieci realne zagrożenie agresją i przemocą jeśli narażone jest dobro rodziny, przyjaciół lub ich własne.

Zdecydowana mniejszość dzieci daje sobie prawo do przemocy, aby zademonstrować swoją siłę.

4. Propozycje działania

- Przeprowadzenie badań ankietowych w środowisku lokalnym (np. szkolnym) dotyczących kontaktu dzieci z alkoholem i marihuaną.
- Analiza realnej dostępności dzieci do poszczególnych środków odurzających i uzależniających na danym terenie.
- Pogłębienie świadomości społecznej, szczególnie uczniowskiej, o szkodliwości picia alkoholu.
- Zwiększenie środków zapobiegających ryzykownym zachowaniom: wzmocnienie poczucia własnej wartości, uczenie postaw asertywnych w sytuacjach namowy na działania niezgodne z normami społecznymi.
- Objęcie programami profilaktyki rodziców i środowisk lokalnych, odpowiedzialnych za wychowanie dzieci a szczególnie uświadomienie dorosłym zgubnych skutków pozwalania dzieciom na picie alkoholu.
- Zorganizowanie dla dzieci ciekawych zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych uczących nieagresywnego rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie ze stresem i frustracją.
- Realizowanie długofalowych programów i kampanii promujących ciekawe, zdrowe formy spędzanie wolnego czasu i umożliwiających rozwijanie własnych zainteresowań i hobby.
- Promowanie zdrowia przez zachęcanie dzieci do aktywności sportowej.

Pytanie 1

Na imprezie u kolegi w domu solenizant nalewa do kieliszków wino i częstuje wszystkich. Jak byś się zachował?

Kontekst ogólnopolski

Zdecydowane różnice w domniemanych reakcjach dziewcząt i chłopców występują w przypadku symulacji częstowania winem przez kolegę na imprezie rówieśniczej. Stanowczą odmowę wypicia alkoholu deklaruje 79,74% dzieci, (85,12% dziewcząt i 74,37% chłopców). Choć 11,88% dzieci początkowo odmówiłoby wypicia alkoholu, to przy dłuższej konfrontacji przyznają, że uległoby namowom. Widoczne jest także zróżnicowanie w decyzjach w zależności od płci. Procentowo trzy razy więcej chłopców uważa, że na imprezie piłoby alkohol, „bo o to przecież chodzi”. Dwa razy więcej chłopców niż dziewcząt wypiłoby toast bez protestów, a duża grupa chłopców (13,65%) najpierw by odmówiło, ale później wypilo.

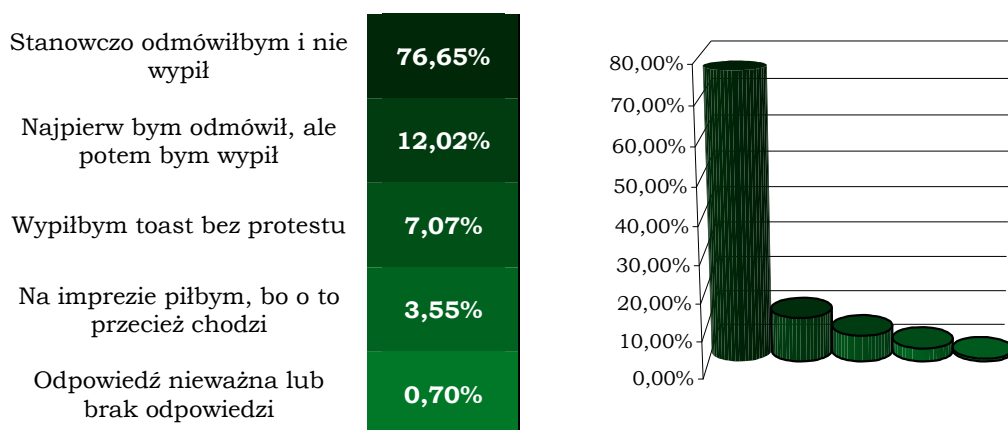
Oznacza to brak wewnętrznych mechanizmów obronnych przed zachowaniami ryzykownymi. Wprawdzie można ten brak tłumaczyć tendencjami rozwojowymi, ale nie zwalnia to wychowawców przed uczeniem dzieci odpowiedzialności za swoje decyzje i ich konsekwencje.

Uwaga! Mimo tych dość pozytywnych wyników należy brać pod uwagę, że 1/5 dzieci jednak wypiłoby alkohol proponowany na imprezie przez kolegę.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

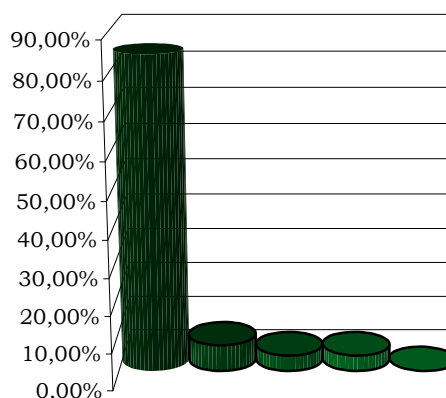
Niezależnie od wyników uzyskanych w poszczególnych gminach nie można rezygnować z prowadzenia akcji propagandowych pokazujących dzieciom możliwości dobrej zabawy bez używek oraz uczących podejmowania dobrych dla zdrowia i życia decyzji.

Pytanie 1 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

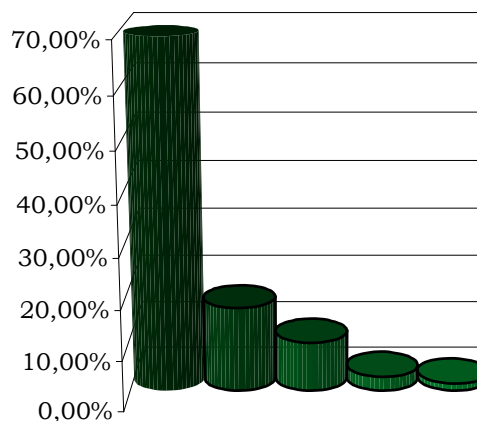
Pytanie 1 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Stanowczo odmówiłbym i nie wypił	84,29%
Najpierw bym odmówił, ale potem bym wypił	7,14%
Wypiłbym toast bez protestu	4,29%
Na imprezie piłbym, bo o to przecież chodzi	4,29%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	0,00%

Pytanie 1 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Stanowczo odmówiłbym i nie wypił	69,01%
Najpierw bym odmówił, ale potem bym wypił	16,90%
Wypiłbym toast bez protestu	9,86%
Na imprezie piłbym, bo o to przecież chodzi	2,82%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	1,41%

Pytanie 2

Czy impreza (imieniny, zabawa) bez alkoholu jest nudna?

Kontekst ogólnopolski

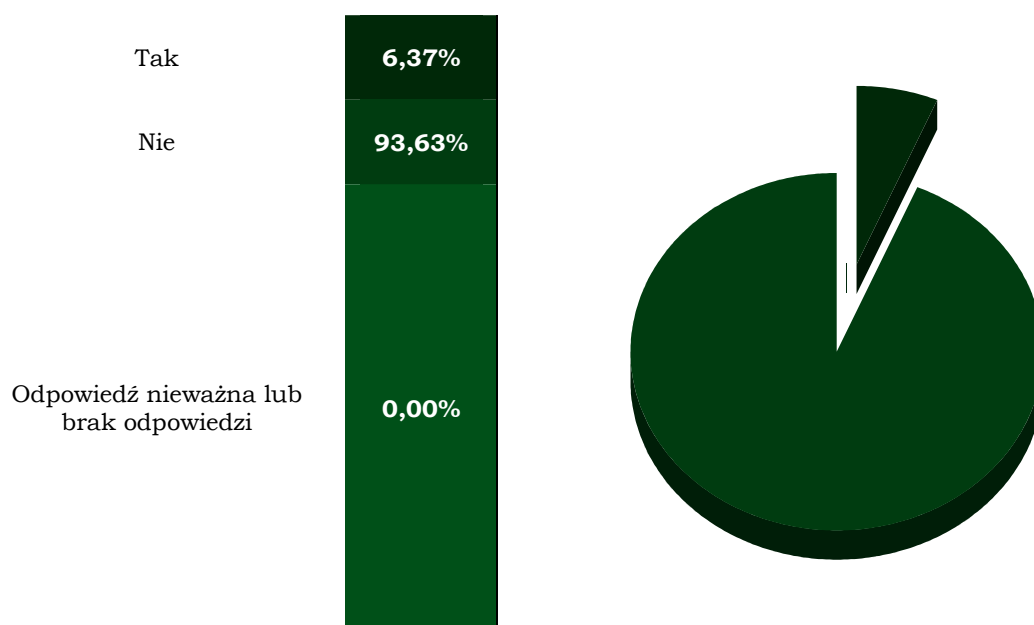
Dzieci w większości (90,01%) zdają sobie sprawę z tego, że można dobrze bawić się bez alkoholu. Widoczne są różnice poglądów w zależności od płci. Procentowo dwa razy więcej chłopców (11,78%) niż dziewcząt (6,05%) uważa, że impreza bez alkoholu jest nudna.

Wskazane byłoby przeprowadzenie badania ankietowego wśród chłopców szkół podstawowych (klas 5. i 6.) i sprawdzenie, jakie mają osobiste doświadczenia w picciu alkoholu na imprezach towarzyskich (młodzieżowych i dla dorosłych). Możliwe, że ich poglądy związane są z tymi właśnie doświadczeniami.

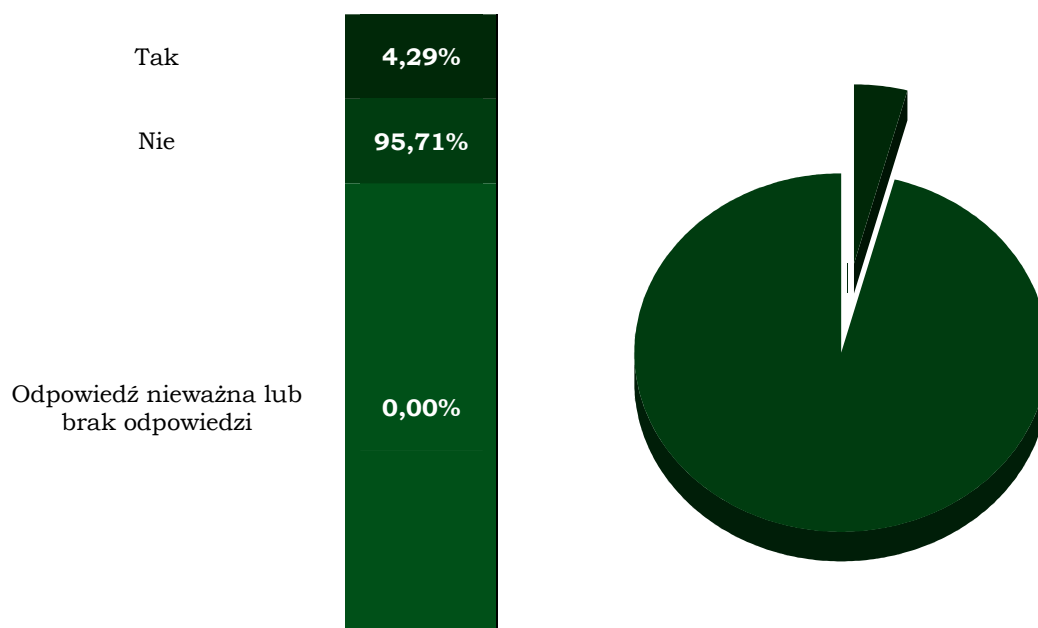
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Należy dbać o wprowadzanie programów propagujących zdrowy styl życia, bez używek. Programy powinny ukazywać ciekawe formy spędzania wolnego czasu, rozwijać różnorodne zainteresowania oraz budować poczucie własnej wartości. Dzieci mające własne hobby nie nudzą się, mają wypełniony czas wolny i są mniej podatne na szkodliwe wpływy. Poprzednie edycje kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” pokazały zasadność realizacji takich akcji.

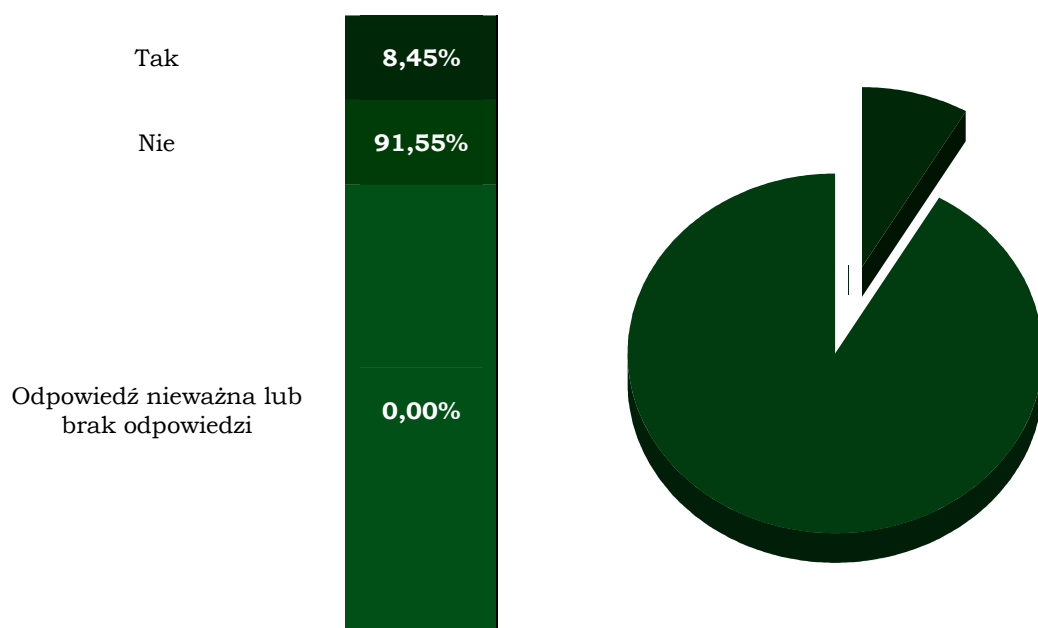
Pytanie 2 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 2 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 2 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 3

Czy w Twojej rodzinie są osoby, które nadużywają alkoholu?

Kontekst ogólnopolski

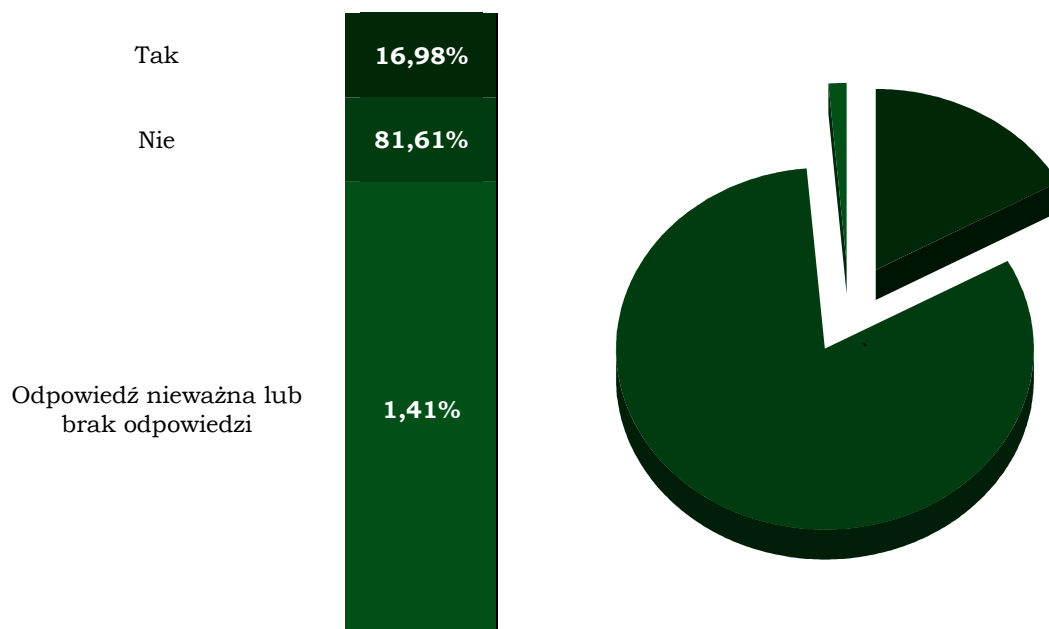
Jeśli chodzi o nadużywanie alkoholu, dzieci w większości pozytywnie oceniają swoje rodziny. 84,43% ankietowanych podaje, że w ich rodzinach nie ma osób, które nadużywają alkoholu. Nie zachodzi istotna różnica między oceną dziewcząt i chłopców.

Porównując wyniki uzyskane z poprzednich pytań, można przypuszczać, że rodzice nienadużywający alkoholu nie mają obaw co do uzależnienia się dzieci i dlatego pozwalają im pić przy różnych okazjach. Natomiast w rodzinach, w których nadużywa się alkoholu, przyzwolenie dane dzieciom może wynikać z niskiej świadomości zagrożenia.

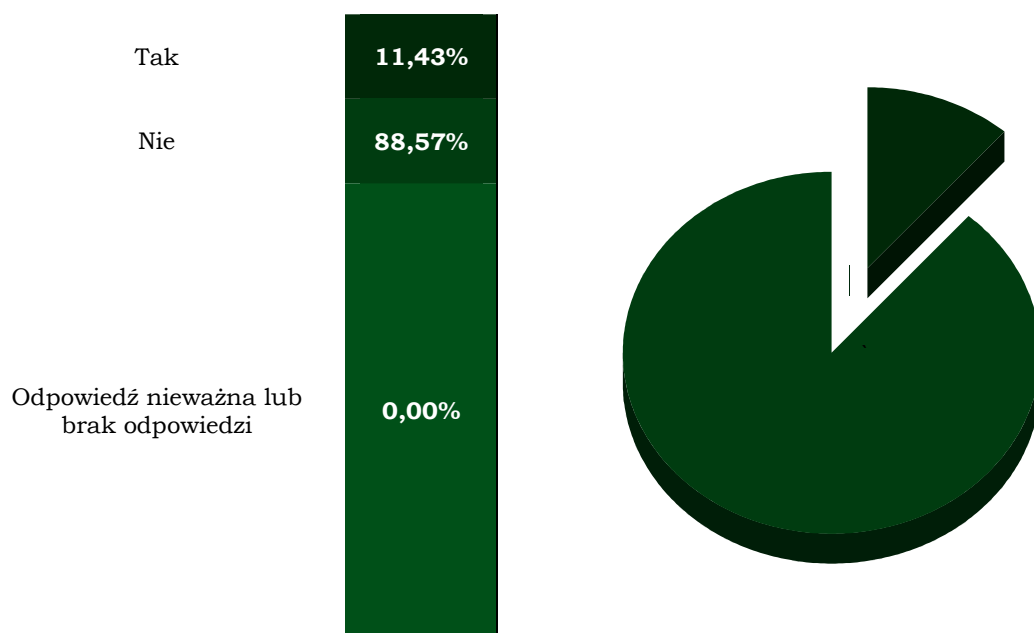
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Obie sytuacje i motywacje rodziców są niekorzystne dla rozwoju dzieci. W gminach, w których dzieci sygnalizują nadużywanie alkoholu w rodzinach, wskazane byłoby przeanalizowanie sytuacji, np. przez badanie obrotu alkoholem w gminnych sklepach. Jeśli w gminie istnieje izba wytrzeźwień, osoby upoważnione z opieki społecznej mogą dokonać wglądu, z których rodzin najczęściej przebywają tam osoby dorosłe i takie rodziny należałoby objąć specjalnym programem profilaktycznym.

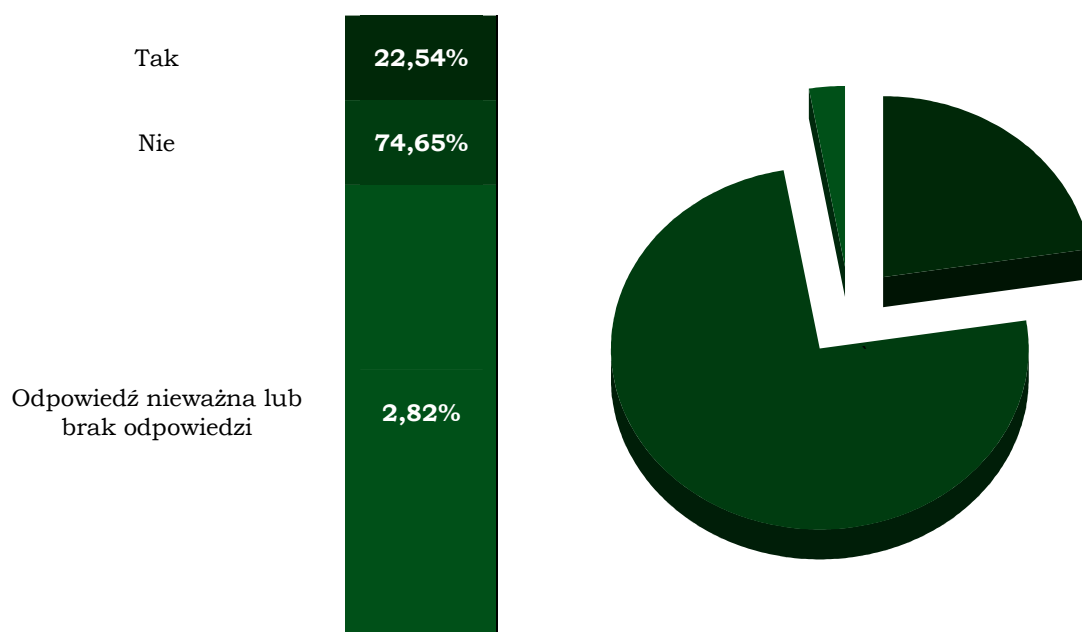
Pytanie 3 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 3 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 3 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 4

Picie alkoholu przez dorosłych (powyżej 18 lat) jest:

Kontekst ogólnopolski

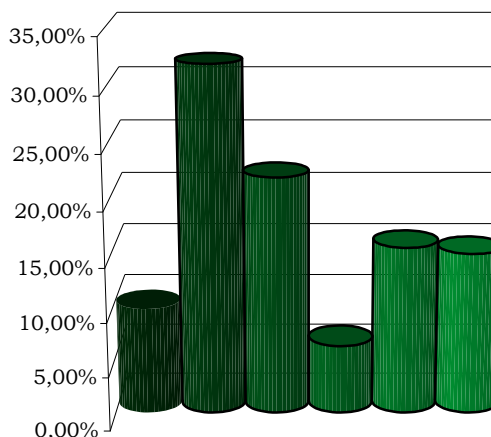
Mniej niż połowa ankietowanych dzieci uważa, że przez picie na imprezach ludzie dorośli mogą wpaść w nałóg. Różnica ok. 10% występuje między poglądami dziewczynek i chłopców. Dziewczeta mają większą świadomość możliwości uzależnienia się od alkoholu (40,57%) niż chłopcy (33,68%). Można przypuszczać, że wśród chłopców w wieku 11 lat występuje większe przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez dorosłych na imprezach. Prawie dwa razy więcej chłopców uważa, że w sytuacjach zabawy (na imprezach) picie alkoholu przez dorosłych jest czymś normalnym (15,17% chłopcy, 9,05% dziewczynki). Chłopcy również częściej niż dziewczynki uważają, że sprawa picia alkoholu jest wyłącznie sprawą dorosłych i nie ustosunkowują się (w 14,37%) negatywnie do decyzji dorosłych. Mimo że dziewczynki w większości (w porównaniu z chłopcami) uważają, że picie na imprezach jest niebezpieczne, to jednak 33,45% dopuszcza picie alkoholu przez dorosłych w niektórych sytuacjach.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Jeśli wyniki badań w danej gminie wskazują, że dzieci uważają picie alkoholu przez dorosłych za coś normalnego, może to świadczyć o problemie alkoholizmu na tym terenie. W takiej sytuacji konieczne wydaje się przeprowadzenie dokładnej analizy spożycia alkoholu na 1 mieszkańca gminy oraz przeprowadzenie akcji uświadamiającej dzieciom, że w żadnym wieku nie można pić alkoholu bez niebezpieczeństwa uzależnienia się.

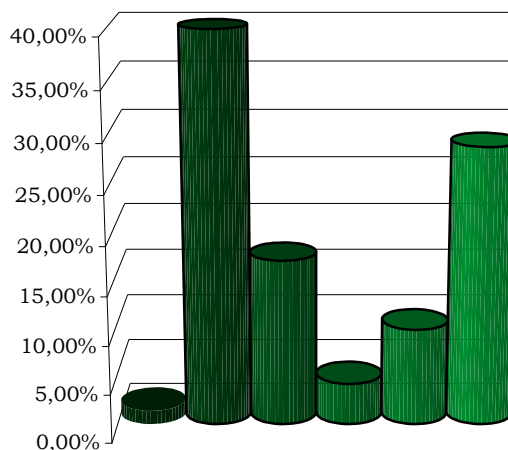
Pytanie 4 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Czymś normalnym, bo większość dorosłych pije	9,87%
Niebezpieczne, bo można wpaść w nałóg	31,97%
Dopuszczalne w niektórych sytuacjach	21,95%
Nie mam zdania	6,37%
Sprawą dorosłych, jak chcą, niech piją	15,56%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	14,99%

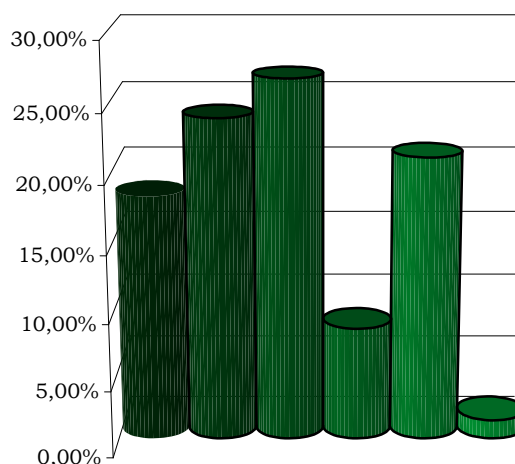
Pytanie 4 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Czymś normalnym, bo większość dorosłych pije	1,43%
Niebezpieczne, bo można wpaść w nałóg	40,00%
Dopuszczalne w niektórych sytuacjach	17,14%
Nie mam zdania	4,29%
Sprawą dorosłych, jak chcą, niech pija	10,00%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	28,57%

Pytanie 4 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Czymś normalnym, bo większość dorosłych pije	18,31%
Niebezpieczne, bo można wpaść w nałóg	23,94%
Dopuszczalne w niektórych sytuacjach	26,76%
Nie mam zdania	8,45%
Sprawą dorosłych, jak chcą, niech pija	21,13%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	1,41%

Pytanie 5

Czy pijąc piwo, można uzależnić się od alkoholu?

Kontekst ogólnopolski

Piwo jest alkoholem najłatwiej dostępnym również dla dzieci. 26,93% ankietowanych uważa, że nie można uzależnić się od alkoholu, pijąc piwo. Nie ma istotnych różnic w poglądach dziewczynek i chłopców.

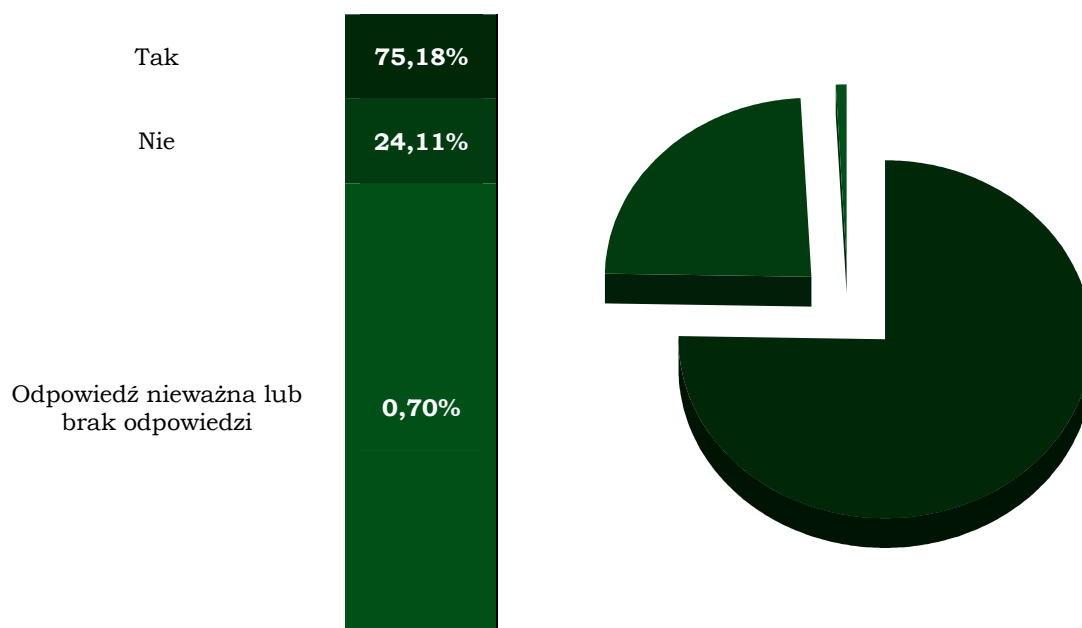
W związku z brakiem wiedzy w dużej populacji dzieci szkół podstawowych należałoby rozszerzyć akcję propagandową dotyczącą spożywania piwa. Ciekawe zajęcia (np. opracowane w formie całych pakietów edukacyjnych) mogą bardziej skutecznie działać na dzieci niż same pogadanki czy ulotki.]

Uwaga! Co czwarty uczeń klasy piątej ma błędną ocenę szkodliwości picia piwa.

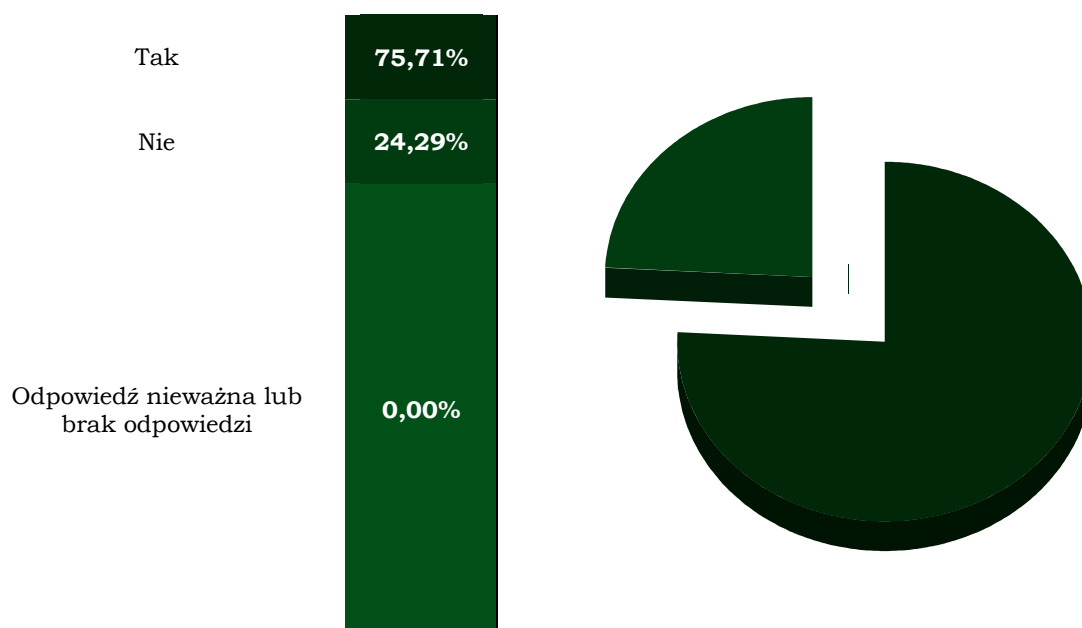
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Jeśli w gminie wyniki wskazują na mniejszą świadomość dzieci o szkodliwości picia piwa, to wskazane byłoby zrobienie analizy spożycia (sprzedaży) piwa w konkretnym środowisku, gdyż duże spożycie może być przyjęte przez dzieci jako potwierdzenie małej szkodliwości picia piwa. W takiej sytuacji akcje uświadamiające, że piwo jest również alkoholem i może przyczynić się do uzależnienia, powinny być zintensyfikowane. Nawet okazjonalne realizowanie programów obejmujących wszystkich mieszkańców gmin może wydatnie pomóc w rozwoju świadomości dzieci i nabywaniu umiejętności obrony wewnętrznej i zewnętrznej przed zachętami do picia piwa.

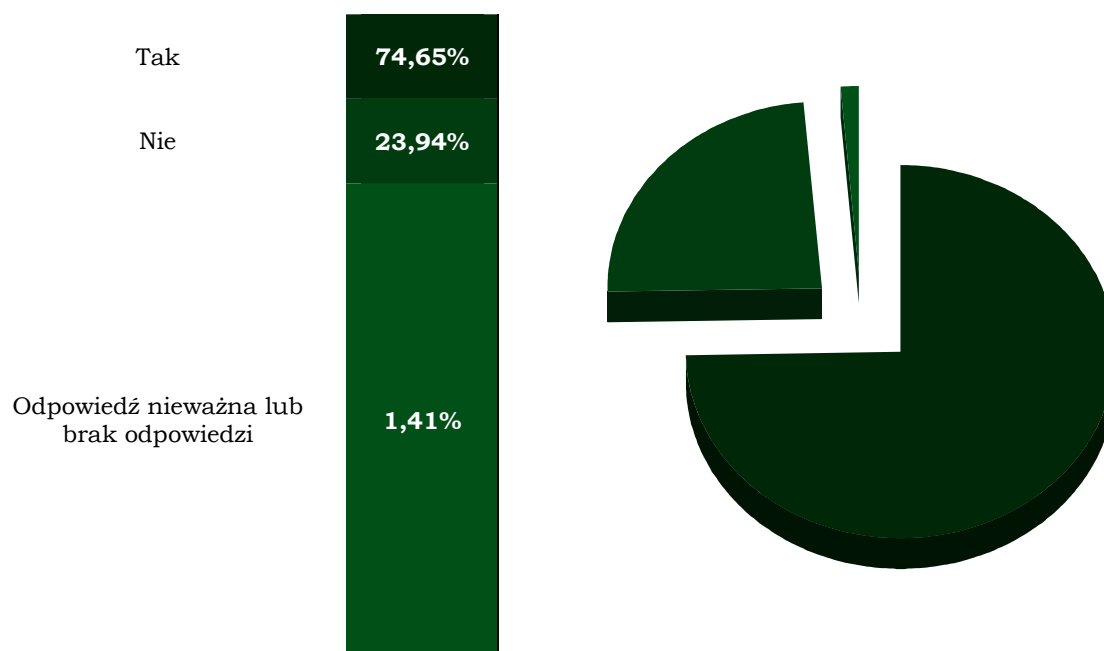
Pytanie 5 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 5 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 5 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 6

Czy pijeś alkohol? Jeśli tak, to jaki... I w jakiej sytuacji?

Kontekst ogólnopolski

Uwaga! Spośród wszystkich badanych uczniów bezpośredni kontakt z alkoholem miało 28,08% respondentów, czyli niemal co trzecie dziecko. Wskazuje to na znaczne obniżenie statystycznego progu dopuszczalności i zrównanie doświadczeń dzieci z doświadczeniami gimnazjalistów.

Utrzymuje się tendencja różnic ze względu na płeć. Więcej chłopców (aż 33,60%) piło alkohol, wśród dziewcząt spożywało alkohol aż 22,57%, czyli prawie co czwarta z ankietowanych.

Bardzo niepokojący jest fakt, że dzieci piły alkohol na imprezach rodzinnych oraz w innych okolicznościach, które w ich rozumieniu były związane z rodzinnymi uroczystościami (inne okoliczności). Pojawia się również wiele jak na ten wiek wypowiedzi o picciu alkoholu bezpośrednio z rodzicami (9,30%).

Na tle rodzinnym środowisko szkolne i rówieśnicze nie wypada dużo korzystniej. W sumie alkohol piło w sytuacjach szkolnych i z rówieśnikami (impreza, wycieczka, dyskoteka) 30,31% dzieci.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

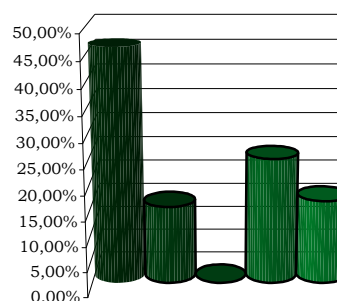
W gminach, w których wyniki badań wskazują na duży udział rodziny w rozpijaniu dzieci, powinno się dotrzeć z programem przeciwdziałania patologiom do każdej osoby dorosłej i nieletniej. W programie tym trzeba położyć nacisk na zadania uświadamiające zagrożenia i uczące pozytywnych sposobów spędzania wolnego czasu, np. przez realizację zadań z programu „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.

Pytanie 6 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

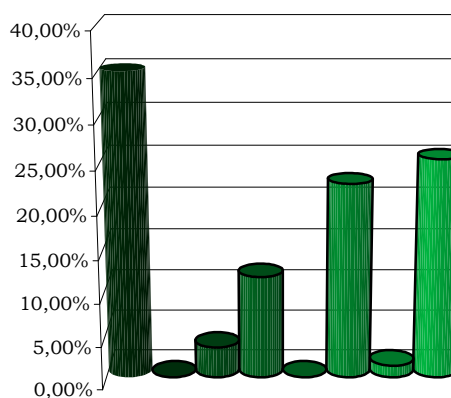
Tak	35,35%
Nie	62,54%
NW / brak	2,11%

Piwo	46,43%
Wino	15,48%
Wódka	0,00%
Inny	25,00%
Brak odpowiedzi	16,67%

Na imprezie lub dyskotecie	35,12%
Na wycieczce szkolnej	0,00%
Z kolegami lub koleżankami	3,57%
Z rodzicami	11,90%
W domu bez wiedzy rodziców	0,00%
Na imprezach rodzinnych	22,62%
W innych okolicznościach	1,39%
Nie podano	25,40%

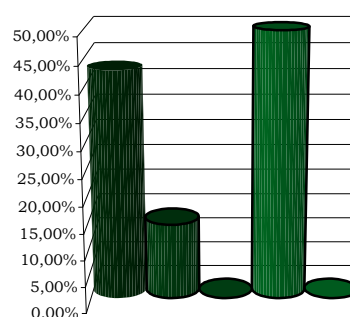

Pytanie 6 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

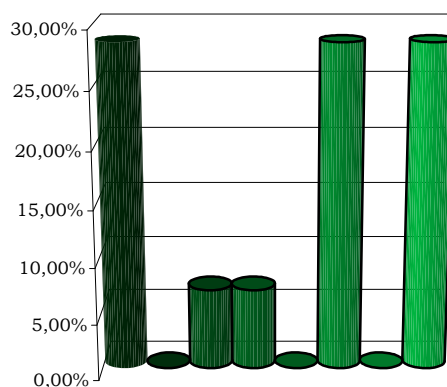
Tak	20,00%
Nie	80,00%
NW / brak	0,00%

Piwo	42,86%
Wino	14,29%
Wódka	0,00%
Inny	50,00%
Brak odpowiedzi	0,00%

Na imprezie lub dyskotecce	28,57%
Na wycieczce szkolnej	0,00%
Z kolegami lub koleżankami	7,14%
Z rodzicami	7,14%
W domu bez wiedzy rodziców	0,00%
Na imprezach rodzinnych	28,57%
W innych okolicznościach	0,00%
Nie podano	28,57%

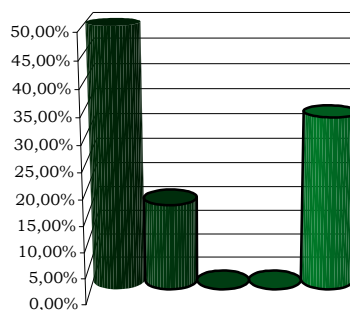

Pytanie 6 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

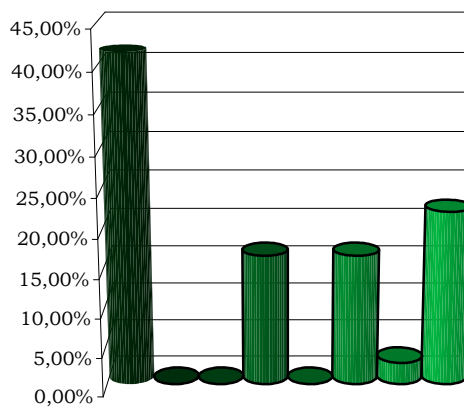
Tak	50,70%
Nie	45,07%
NW / brak	4,23%

Piwo	50,00%
Wino	16,67%
Wódka	0,00%
Inny	0,00%
Brak odpowiedzi	33,33%

Na imprezie lub dyskotecie	41,67%
Na wycieczce szkolnej	0,00%
Z kolegami lub koleżankami	0,00%
Z rodzicami	16,67%
W domu bez wiedzy rodziców	0,00%
Na imprezach rodzinnych	16,67%
W innych okolicznościach	2,78%
Nie podano	22,22%

Pytanie 7

Czy myślisz, że można wpaść w nałóg, pijąc alkohol w wieku 12 lat?

Kontekst ogólnopolski

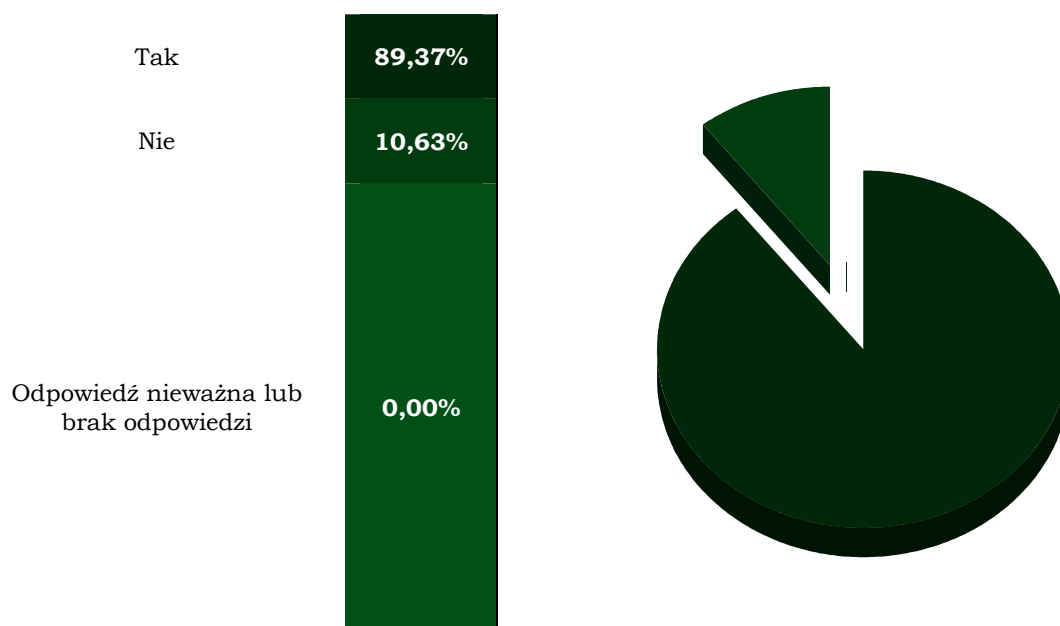
Świadomość dzieci klas piątych dotycząca możliwości uzależnienia się od alkoholu przez spożywanie go w tym wieku, jest dość duża. 84,77% uczniów ankietowanych zdaje sobie sprawę, że można wpaść w nałóg, pijąc alkohol w wieku 11-12 lat. Prawdopodobnie wynika to z mniejszych niż w późniejszym okresie doświadczeń w picciu alkoholu i z nieszukania usprawiedliwień dla własnych pokus.

Nie ma większych różnic w poglądach na ten temat między dziewczynkami a chłopcami. W tym wieku poziom przyswajania wiedzy i przyjmowania uzasadnień dla różnych zjawisk (tu picie alkoholu) jest podobny dla obu płci.

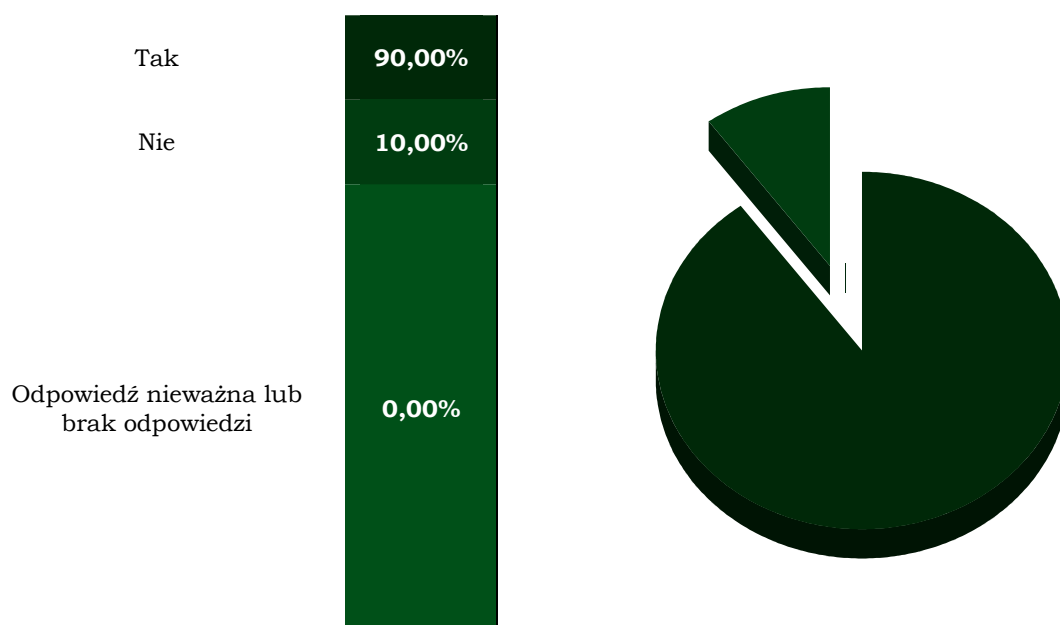
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Niezależnie od wyników uzyskanych w poszczególnych gminach nie można rezygnować z programów propagujących zdrowy styl życia. Dzieci są jak gąbki, które wchłaniają nie tylko wiedzę, ale również postawy osób dorosłych. Modelują swoje zachowania, wzorując się na osobach ważnych w ich życiu. Programy, w które zaangażowani będą rodzice i nauczyciele, mogą zachęcić dzieci do włączenia się w ciekawe formy spędzania wolnego czasu. **Konieczne jest też nieustanne przypominanie i podkreślanie szkodliwości alkoholu dla młodego organizmu. Kolorowe ulotki czy plakaty dostosowane do poziomu myślenia dzieci będą wspierać wszystkie inne środki zaradcze.**

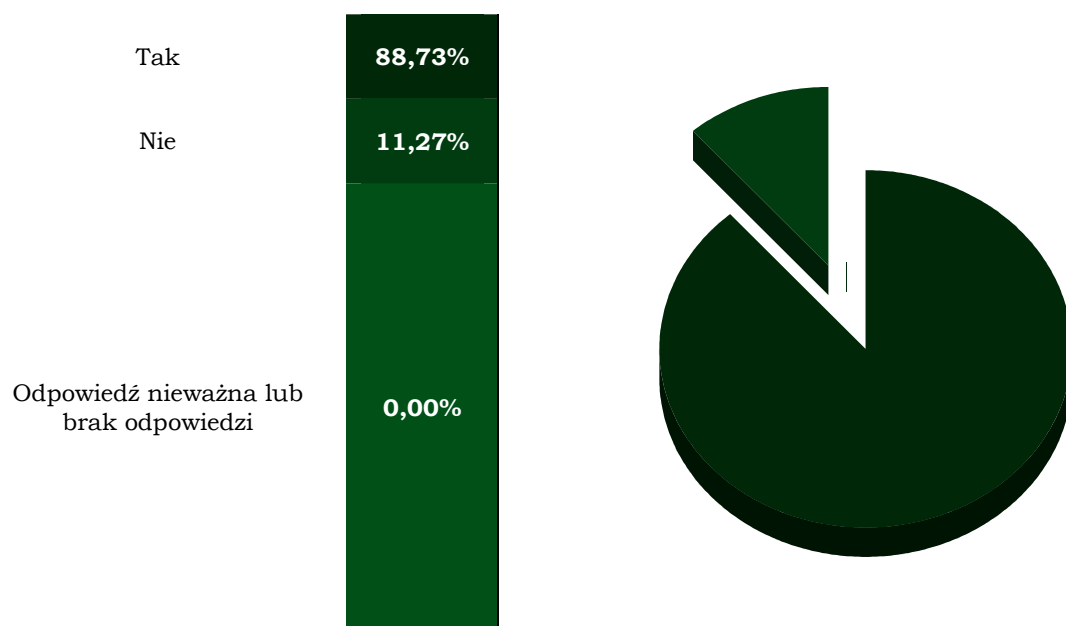
Pytanie 7 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 7 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 7 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 8

Czy Twój rówieśnik pije alkohol? Jeśli tak, to w jakich sytuacjach?

Kontekst ogólnopolski

Zdecydowana większość ankietowanych (67,69%) ma świadomość, że osoby z ich grupy wiekowej nie piją alkoholu. Co czwarty ankietowany uważa jednak, że w grupie rówieśniczej znajdują się osoby sięgające po alkohol (taką świadomość przejawia 26,07% dziewcząt i 28,93% chłopców). Może stanowić to realne zagrożenie, bo utrwała się myślenie dziecka, że skoro jego rówieśnicy piją, to ono również może spróbować.

Najczęściej wymienianymi sytuacjami, w których dzieci piją alkohol, są zachęty ze strony starszych kolegów (48,66%) i udział w imprezach rodzinnych (24,12%). Biorąc pod uwagę młody wiek ankietowanych (11-12 lat), poważny niepokój budzą postawy rodziców. Przyzwolenie rodziców na picie przez dzieci prowadzi do zatarcia granic między dobrem a złem. Powoduje również tworzenie się u dzieci wzorców przyzwolenia wewnętrznego na podejmowanie zachowań ryzykownych. Konsekwencją tego jest danie sobie prawa do picia w domu bez wiedzy rodziców. Takie sytuacje sygnalizowało 19,02% dzieci wypowiadających się, że ich rówieśnicy piją alkohol.

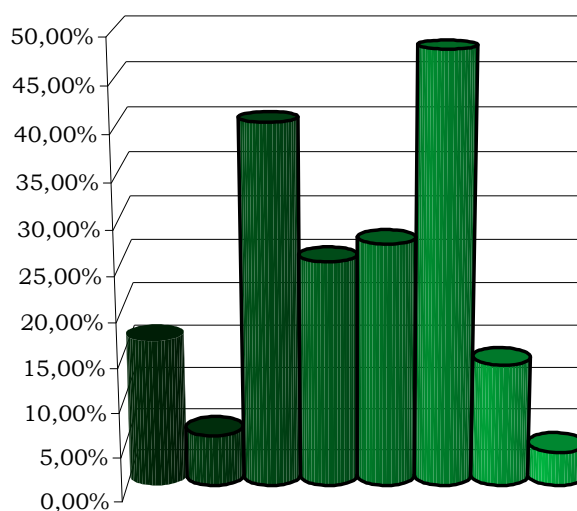
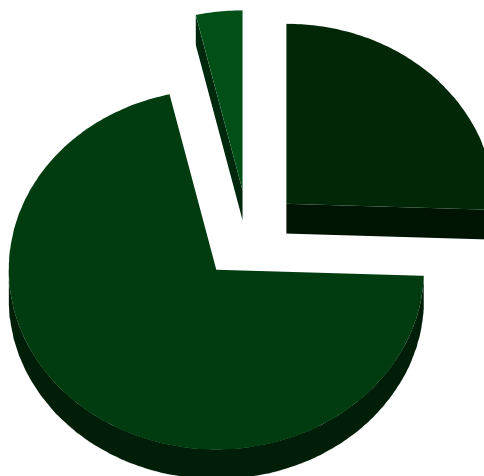
Równie niepokojące są wypowiedzi dzieci, że 8,92% pijących rówieśników robi to na dyskotecę w szkole (zakładamy, że dzieci w wieku 11 lat nie uczęszczają do publicznych dyskotek środowiskowych). Należałoby zastanowić się nad lepszą organizacją zabaw, nie pozostawiać dzieci samych w sali bez opracowanego programu imprezy. Dzieci należy nauczyć właściwego sposobu bawienia się nie tylko za pomocą pogadanek, ale także przez osobiste zaangażowanie wychowawców.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Niezależnie od tego, czy w poszczególnych gminach wyniki badań przewyższają podane tu liczby, czy też są niższe, należy traktować to zjawisko bardzo poważnie, gdyż w tym wieku (klasa V) dzieci w ogóle nie powinny sięgać po alkohol.

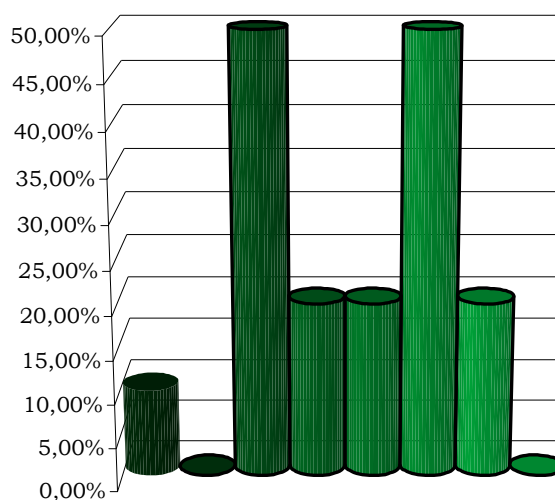
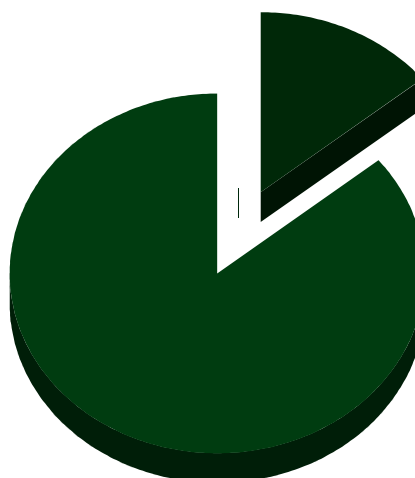
Pytanie 8 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Tak	25,45%
Nie	71,03%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	3,52%
Na dyskotece	16,54%
Na wycieczce	5,77%
Ze starszymi kolegami	40,38%
Na wagarach	25,38%
W domu bez wiedzy rodziców	27,31%
Na imprezach rodzinnych	48,08%
W innych sytuacjach	13,85%
Nie podano	3,85%

Pytanie 8 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

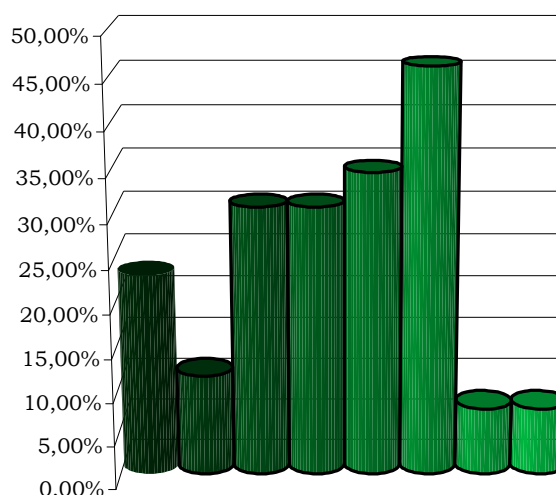
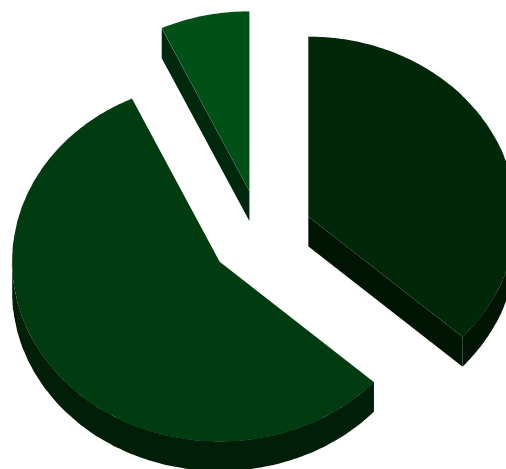
Tak	14,29%
Nie	85,71%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	0,00%
Na dyskotece	10,00%
Na wycieczce	0,00%
Ze starszymi kolegami	50,00%
Na wagarach	20,00%
W domu bez wiedzy rodziców	20,00%
Na imprezach rodzinnych	50,00%
W innych sytuacjach	20,00%
Nie podano	0,00%

Pytanie 8 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	36,62%
Nie	56,34%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	7,04%

Na dyskotece	23,08%
Na wycieczce	11,54%
Ze starszymi kolegami	30,77%
Na wagarach	30,77%
W domu bez wiedzy rodziców	34,62%
Na imprezach rodzinnych	46,15%
W innych sytuacjach	7,69%
Nie podano	7,69%

Pytanie 9

Czy rodzice pozwalają Ci czasem napić się alkoholu? Jeśli tak, to jaki to jest alkohol?

Kontekst ogólnopolski

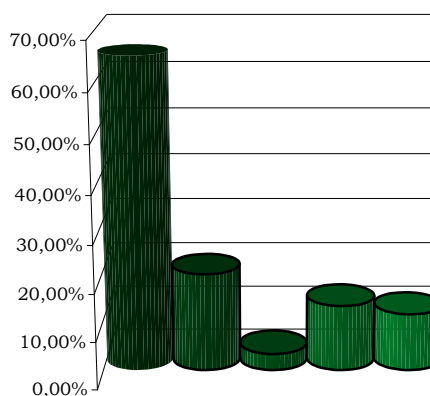
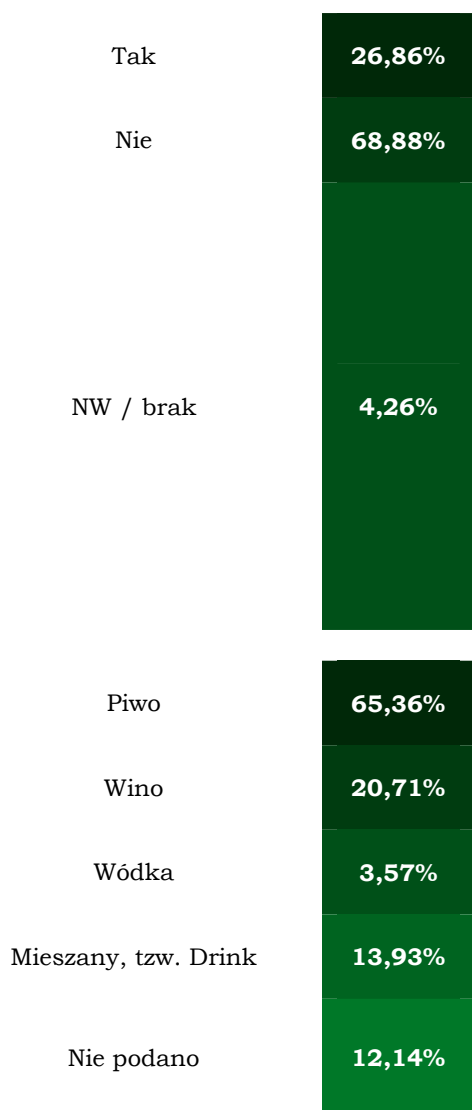
Co piąty uczeń w wieku 11 lat uzyskuje pozwolenie rodziców na okazjonalne picie alkoholu (18,90%). Wyniki te potwierdzają prawdziwość wypowiedzi dzieci na temat spożywania alkoholu przez rówieśników. Najczęściej przyzwolenie uzyskują na picie piwa (64,54%), następnie wina (29,46%) i drinków (13,68%). Najrzadziej na picie wódki (4,68%). Sam fakt pozwolenia na wypicie wódki już stanowi o pewnej patologii w rodzinie. Być może rodzice częściej pozwalaliby dzieciom próbować wódki, gdyby nie fakt, że spośród wszystkich wymienianych przez dzieci alkoholi wódka jest najdroższa. Jeśli co 25. dziecko z badanych ankietą ma pozwolenie dorosłych na picie wódki, to istnieje realne zagrożenie dla innych dzieci, że zostaną do tego namówione przez swoich rówieśników i ich granice na niewchodzenie w ryzykowne zachowania ulegną niebezpiecznemu przesunięciu.

Z badań wynika, że rodzice częściej pozwalają chłopcom na spożywanie alkoholu.

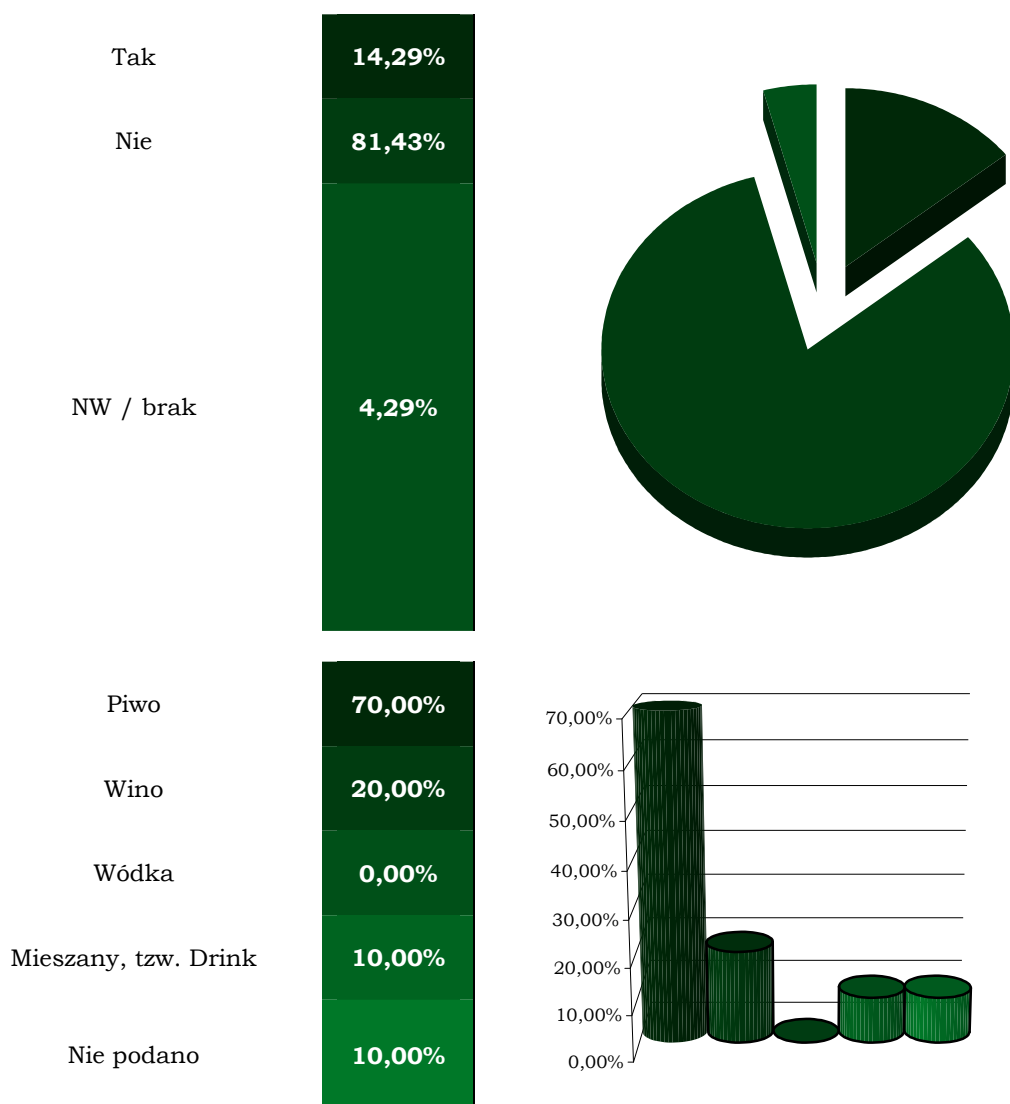
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Niezależnie od wyników uzyskiwanych w poszczególnych gminach każde pozwolenie rodziców na picie alkoholu jest naganne. Należałoby objąć programem antyalkoholowym wszystkich rodziców, organizując dla nich spotkania, pogadanki, dyskusje w szkołach i instytucjach wspierających wychowanie dzieci oraz angażując ich w realizację programów, np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.

Pytanie 9 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

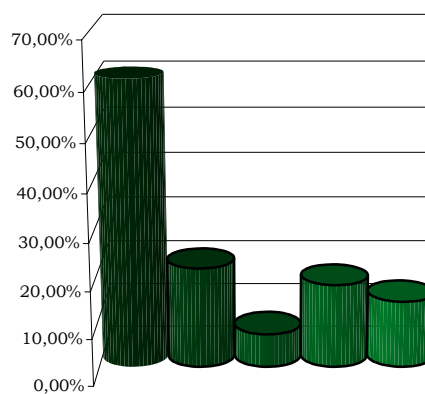
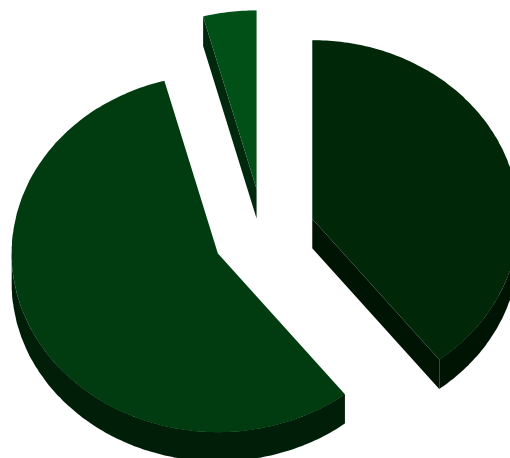

Pytanie 9 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 9 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	39,44%
Nie	56,34%
NW / brak	4,23%
Piwo	60,71%
Wino	21,43%
Wódka	7,14%
Mieszany, tzw. Drink	17,86%
Nie podano	14,29%

Pytanie 10

Czy kiedykolwiek namawiano Cię, byś wypił alkohol? Jeśli tak, to kto Cię namawiał?

Kontekst ogólnopolski

Wyniki badań wskazują, że 14,06% ankietowanych było namawianych do wypicia alkoholu. Najczęściej na namowy narażeni byli chłopcy (18,14%), dziewczęta zachęcane były rzadziej (9,98%). Osobami namawiającymi byli najczęściej (dla obu płci) koledzy i koleżanki (45,38%) oraz w mniejszym stopniu rodzina (10,33%). Zaznacza się różnica wyników w zależności od płci. Dziewczęta (11,47%) częściej niż chłopcy (9,96%) były namawiane do spożycia alkoholu przez rodzinę.

Można by przypuszczać, że rodzina ma większe zaufanie do dziewczynek, wierząc, że nie będą nadużywać tego przyzwolenia. Ale uzasadnienia można szukać w skłonności rodziców do wypróbowania poziomu odpowiedzialności dziewczynek za swoje decyzje związane z zachowaniami ryzykownymi.

Uwaga! Niezależnie od motywacji rodziców pozwalanie (a nawet namawianie go) 11-letniemu dziecku na picie alkoholu jest niedozwolone.

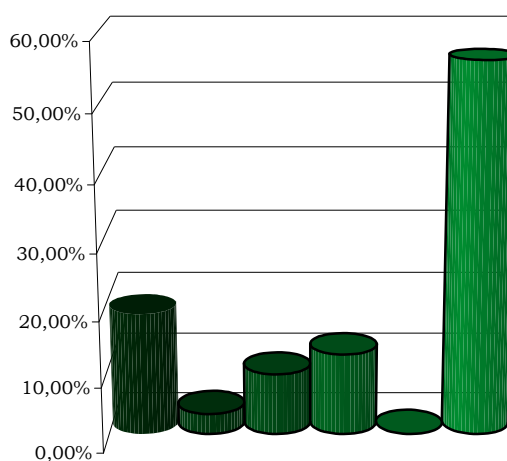
Wyniki badań świadczą o konieczności podjęcia pracy profilaktycznej nie tylko w środowisku rówieśniczym uczniów, ale także w środowisku rodzinnym. Nie wystarczy realizacja programów wychowawczych i profilaktyki szkolnej. Zachodzi konieczność wsparcia szeroko pojętego środowiska wychowawczego dzieci. Rodzicom należy uświadomić, że dziecko powinno mieć jasne, czytelne reguły postępowania, niezaburzone przez namowy i przyzwolenia dorosłych.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

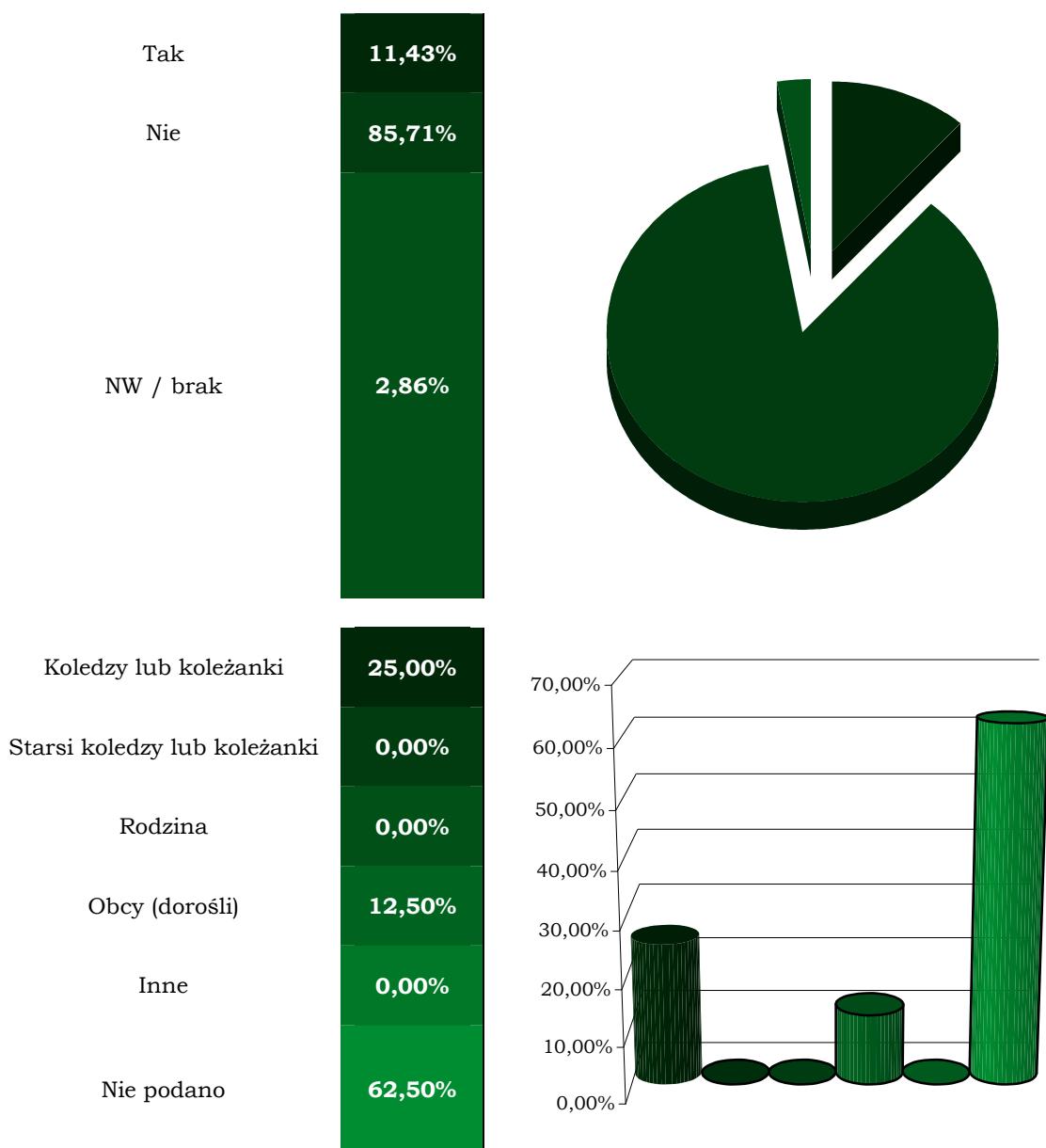
Każdy wynik świadczący o tym, że dzieci piją alkohol i mają na to przyzwolenie rodziców, powinien skłonić osoby odpowiedzialne za wychowanie młodego pokolenia do natychmiastowych akcji profilaktycznych. Wskazane byłoby wprowadzenie na zebraniach z rodzicami w szkole pogadarek, dyskusji, wideoprezentacji dotyczących zgubnych skutków zachowań ryzykownych. Istotną rolę w akcjach profilaktycznych odgrywają plakaty i ulotki, które otrzymywaliby indywidualnie i bezpośrednio rodzice oraz sprzedawcy alkoholu w sklepach.

Pytanie 10 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

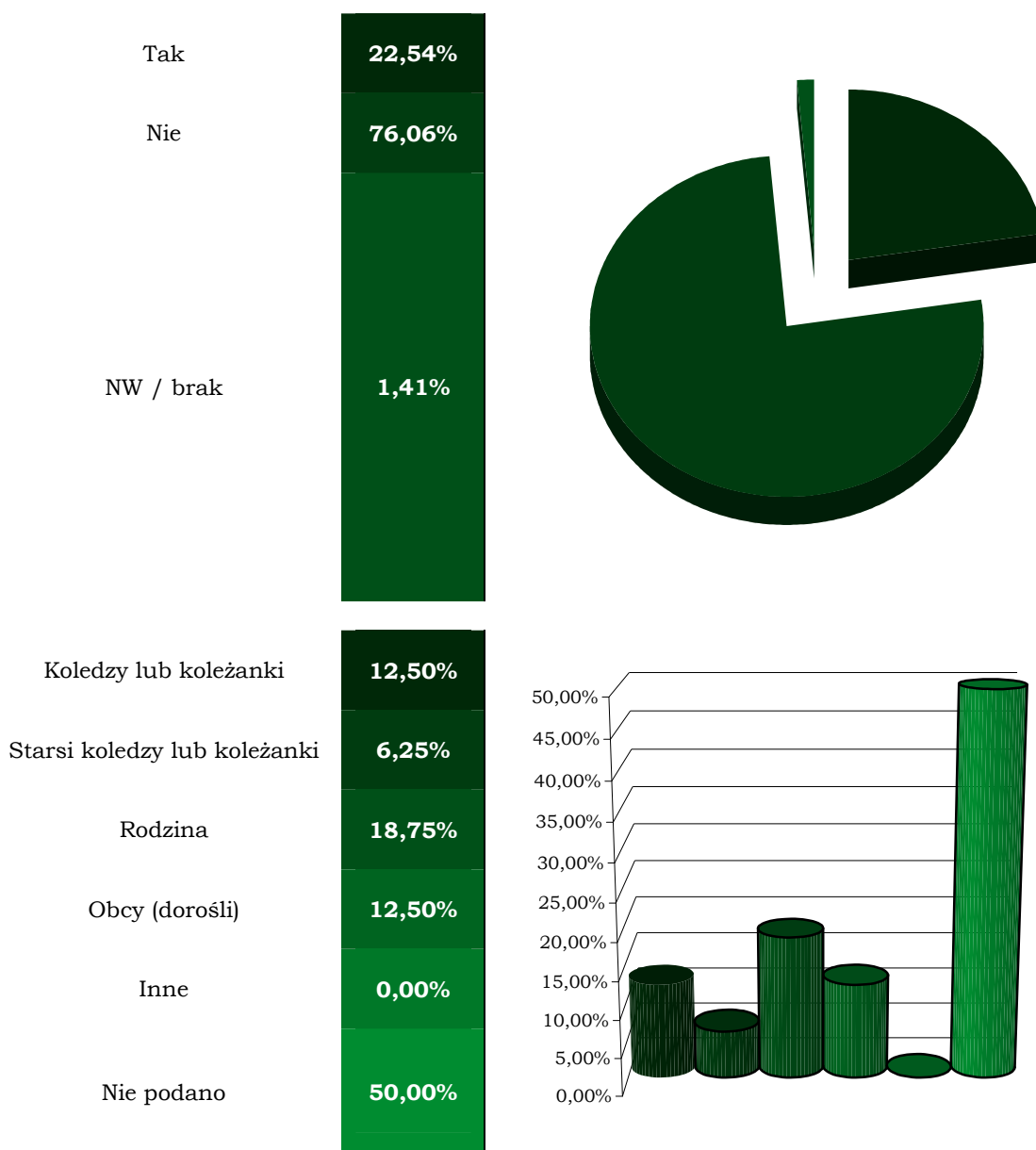
Tak	16,98%
Nie	80,89%
NW / brak	2,13%
Koledzy lub koleżanki	18,75%
Starsi koledzy lub koleżanki	3,13%
Rodzina	9,38%
Obcy (dorośli)	12,50%
Inne	0,00%
Nie podano	56,25%

Pytanie 10 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 10 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 11

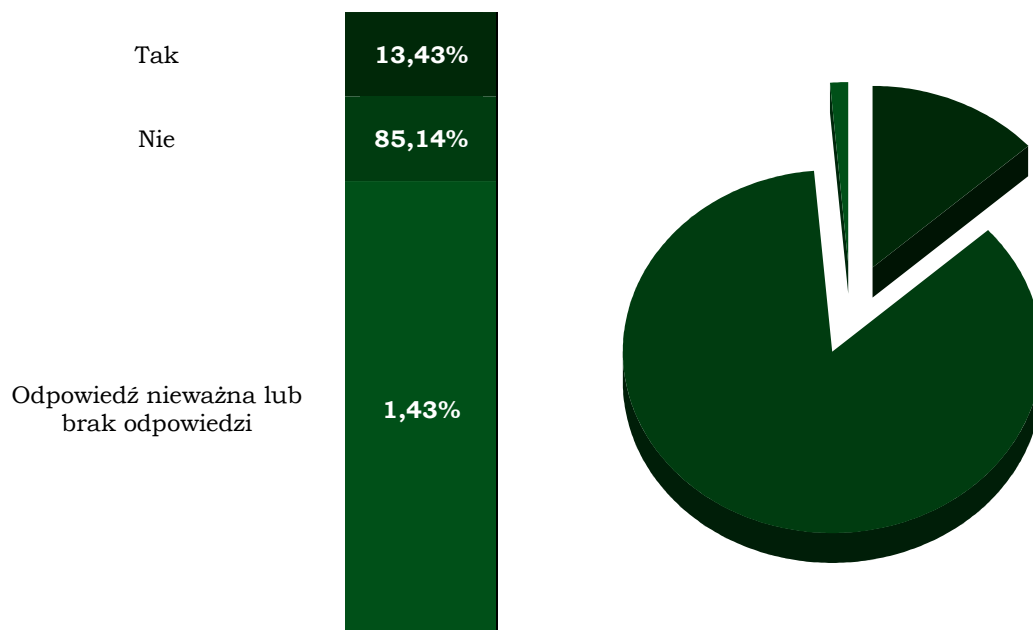
Czy wypiłbyś alkohol, gdyby Ci za to obiecywano coś bardzo atrakcyjnego?

Kontekst ogólnopolski

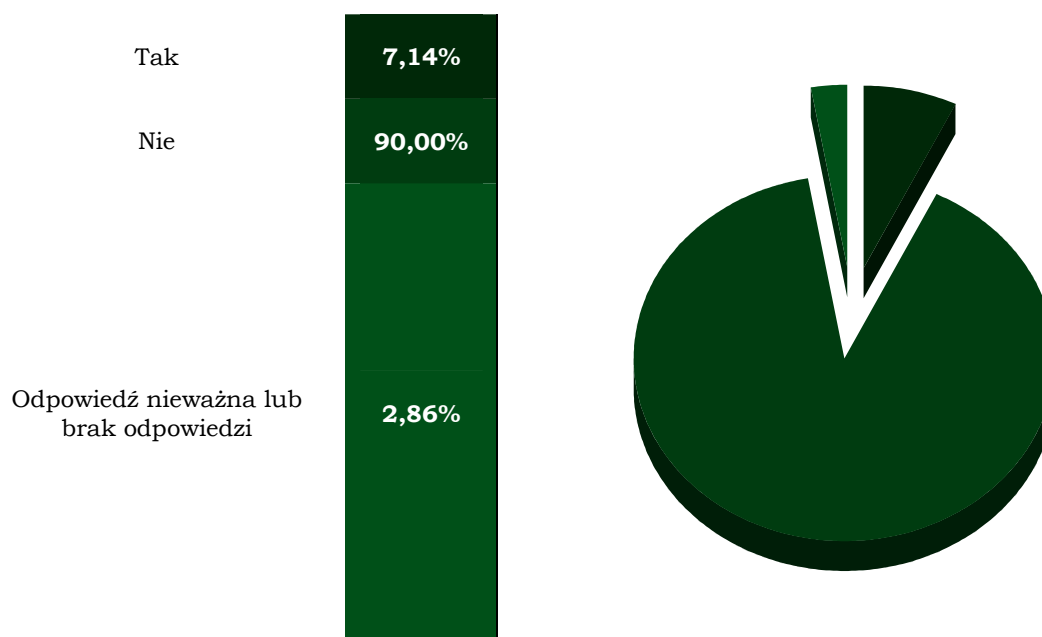
Do wypicia alkoholu w zamian za atrakcyjny prezent skłonnych byłoby 10,50% dzieci z klas piątych. Duże różnice poglądów występują między dziewczętami (5,98%) a chłopcami (15,01%). Wydawałoby się, że dziewczęta bardziej niż chłopcy lubią prezenty, ale odpowiedzi w grupie dziewcząt wyraźnie temu przeczą. Dziewczynki wykazują mniej przekupne postawy, chłopcy natomiast chętnie przyjmą prezent, nie kierując się oceną szkodliwości zachowania. Można to wytłumaczyć różnicą rozwojową i dojrzałością społeczną.

Można by pomóc dzieciom w szybszym dojrzywaniu moralnym i społecznym przez wprowadzanie w szkole i poza nią zajęć dotyczących asertywności, nabywania umiejętności oceny szkodliwości sytuacji i zachowań. Zajęcia można realizować w ramach gminnych programów profilaktycznych i lekcji wychowawczych opartych na zadaniach profilaktyki pierwszorzędowej. Warto zapraszać do realizacji programów osoby profesjonalnie przygotowane do wspierania rozwoju dzieci.

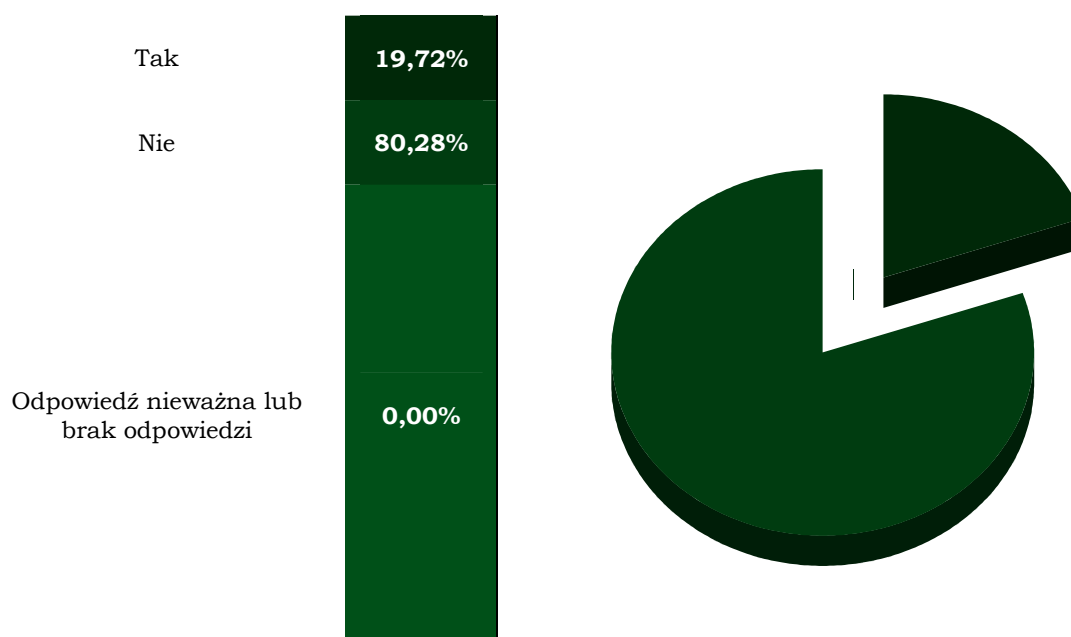
Pytanie 11 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 11 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 11 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 12

Czy palisz papierosy? Jeśli tak, to jak często?

Kontekst ogólnopolski

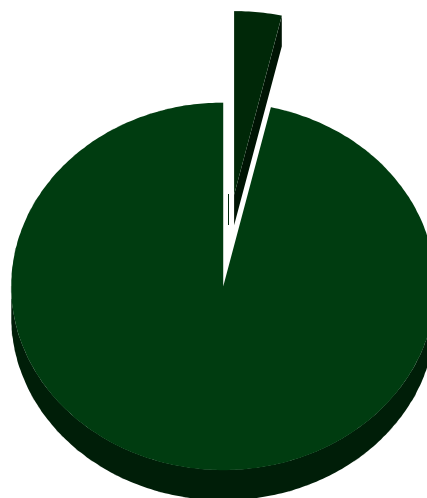
Doświadczenia dzieci z paleniem papierosów nie są duże. Ogólnie 2,55% uczniów ankietowanych pali papierosy. Spośród tej grupy 12,37% uczniów pali codziennie, a okazjonalnie prawie połowa z palących (48,83%).

Wyniki badań wskazują, że w tej grupie wiekowej chłopcy trzykrotnie częściej niż dziewczynki palą papierosy. Jeśli chodzi o palenie okazjonalne, dziewczynki nie odbiegają statystyką od chłopców. Spośród osób przyznających się do palenia wiele dzieci nie podało częstotliwości sięgania po papierosa (33,95%).

Można przypuszczać, że akcje antynikotynowe mają korzystny wpływ na świadomość dzieci o szkodliwości palenia. Konieczne jest więc kontynuowanie programów profilaktycznych, gdyż badania wskazują na ich celowość i efektywność w docieraniu nie tylko do dorosłych, ale również do dzieci.

Pytanie 12 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

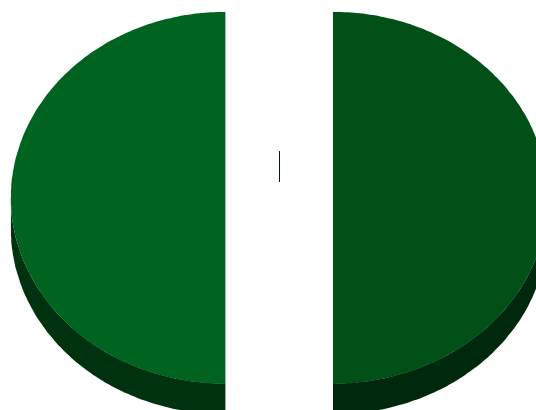
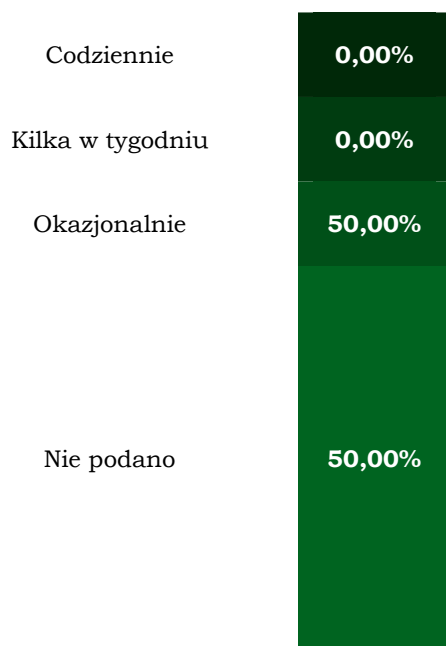
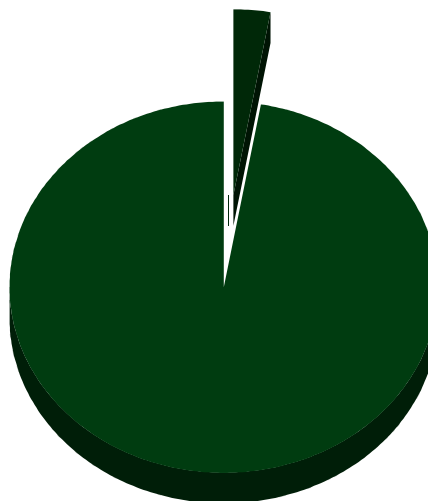
Tak	3,54%
Nie	96,46%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	0,00%

Codziennie	16,67%
Kilka w tygodniu	0,00%
Okazjonalnie	25,00%
Nie podano	58,33%

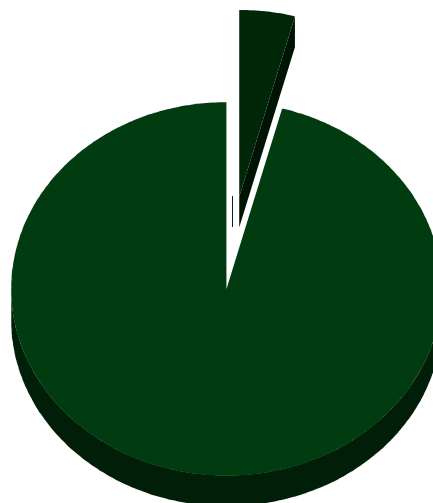

Pytanie 12 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 12 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	4,23%
Nie	95,77%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	0,00%

Codziennie	33,33%
Kilka w tygodniu	0,00%
Okazjonalnie	0,00%
Nie podano	66,67%

Pytanie 13

Czy palenie marihuany może prowadzić do uzależnienia od narkotyków?

Kontekst ogólnopolski

Co ósmy ankietowany uczeń klasy piątej jest przekonany, że paląc marihuane, nie można uzależnić się od narkotyków. Uważa tak ponad 14% ankietowanych chłopców i ponad 8% dziewcząt.

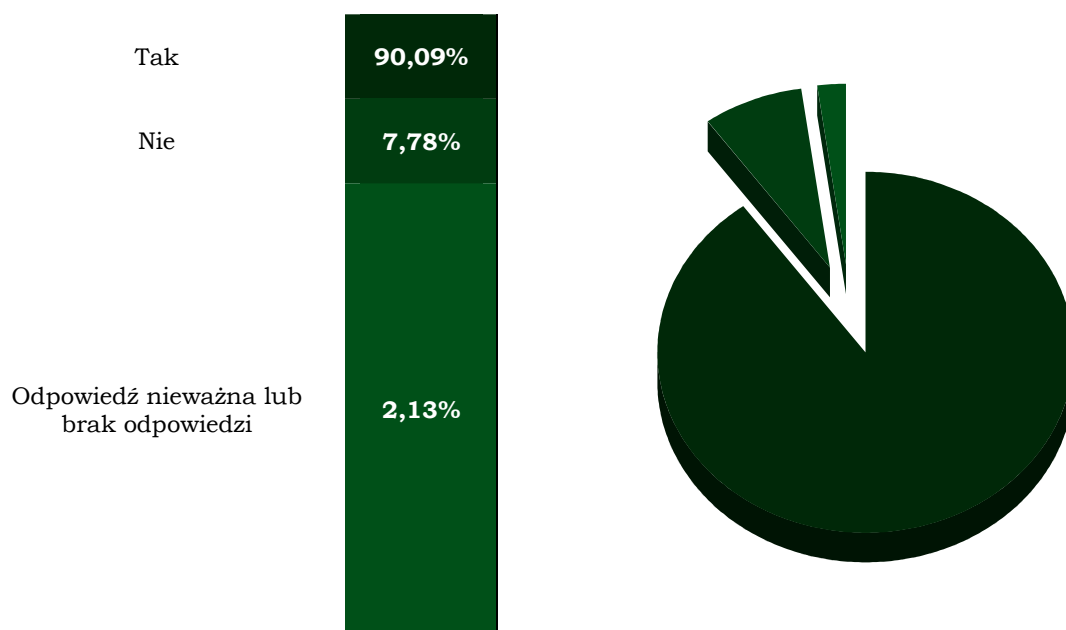
Istnieje niebezpieczeństwo ulegania namowom na spróbowanie marihuany, a być może niektóre dzieci już mają doświadczenia z tym związane.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

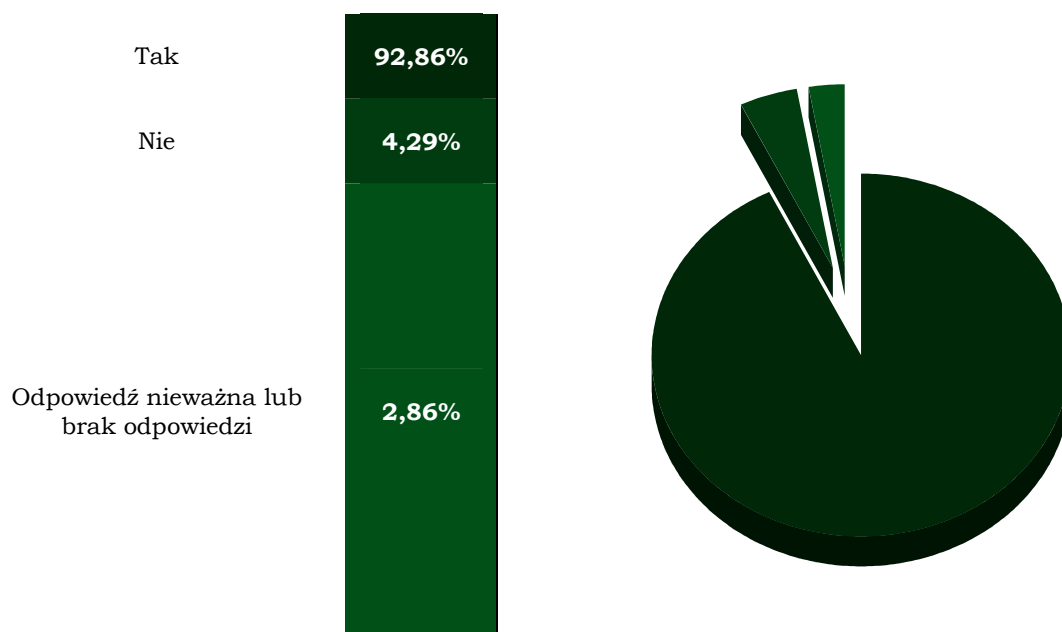
Jeśli w gminach wskaźniki są wyższe, to koniecznie należy uzupełnić badania o informacje dotyczącą bezpośrednich kontaktów dzieci z narkotykami. Należy przeprowadzić sondaż wskazujący na częstotliwość kontaktu z marihuaną bądź innymi narkotykami oraz badający świadomość dzieci pod kątem używania narkotyków przez ich rówieśników.

Niższe wyniki nie zwalniają gmin od odpowiedzialności za wychowanie dzieci do zdrowego trybu życia oraz od prowadzenia kampanii i długofalowych akcji profilaktycznych.

Pytanie 13 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

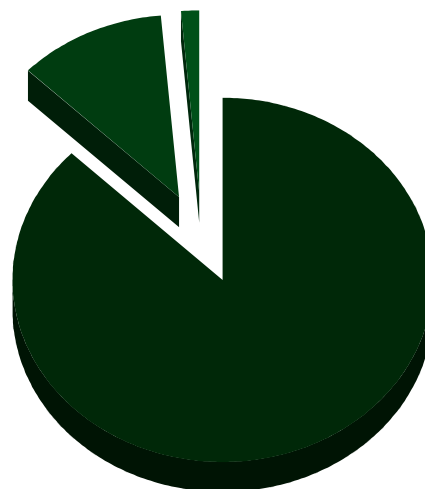

Pytanie 13 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 13 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	87,32%
Nie	11,27%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	1,41%

Pytanie 14

Czy można stosować przemoc w ważnych sytuacjach? Jeśli tak, to które z nich są ważne i usprawiedliwiają przemoc?

Kontekst ogólnopolski

30,85% ankietowanych dzieci daje sobie prawo do zastosowania przemocy w ważnych sytuacjach. Spośród tej grupy większość stanowią chłopcy. Aż 43,24% chłopców uważa, że w sytuacjach koniecznych użyłoby przemocy; takiego zdania jest 24,45% dziewcząt.

Uzasadnieniem użycia przemocy zarówno dla chłopców, jak i dla dziewcząt jest obraza rodziny lub kolegów (37,72% chłopców i 32,77% dziewcząt). Poczucie krzywdy moralnej lub fizycznej („ktoś się ze mnie naśmiewa lub celowo mnie potrąca”) jest wystarczającym motywem do użycia przemocy dla 12,94% ankietowanych dzieci.

Uwaga! Wśród dzieci występuje realne zagrożenie agresją i przemocą, jeśli narażone jest dobro rodziny, przyjaciół lub ich własne. Świadczy to o nieumiejętności rozwiązywania konfliktów, zwłaszcza w grupie rówieśniczej.

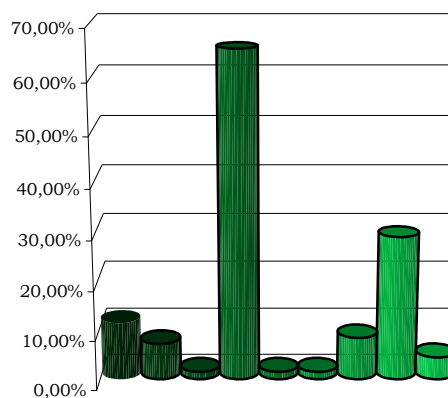
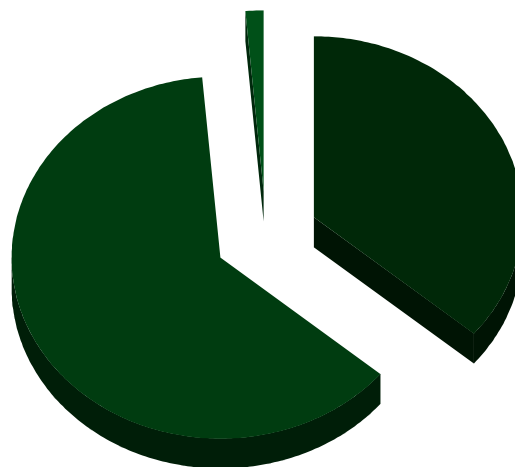
Zdecydowana mniejszość dzieci chce zademonstrować swoją siłę, dając sobie prawo do przemocy. Badania wskazują, że w tej grupie wiekowej nie jest istotne zaznaczenie własnej siły i przewagi nad innymi, więc nie stanowi to motywu usprawiedliwiającego stosowania przemocy.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

W każdej gminie należałoby wprowadzić programy edukacyjne, które uwrażliwiałyby dzieci na wartość drugiego człowieka i rozwijałyby umiejętności nieagresywnego rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie ze stresem i frustracją.

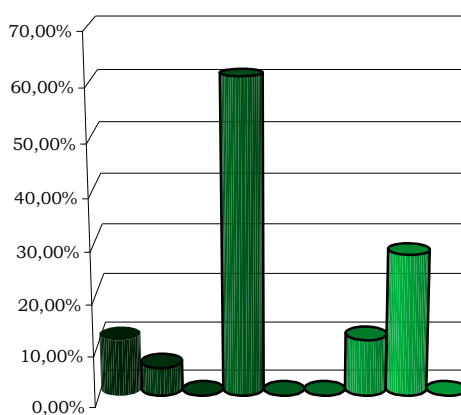
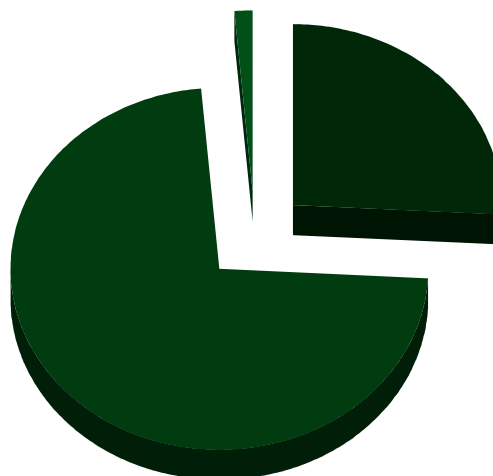
Pytanie 14 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Tak	36,10%
Nie	62,48%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	1,42%
Ktoś się ze mnie naśmiewa	11,62%
Ktoś mnie celowo potrąca	7,32%
Chcę mieć rzecz, którą ma ktoś inny	1,52%
Obraża moją rodzinę lub kolegów / koleżanki	65,40%
Chcę pokazać, że jestem odważny i silny	1,52%
Chcę odreagować na kimś swój zły nastrój	1,52%
Boję się, że koledzy pomyślą, że jestem mięczakiem	8,59%
Inne	29,04%
Nie podano	4,55%

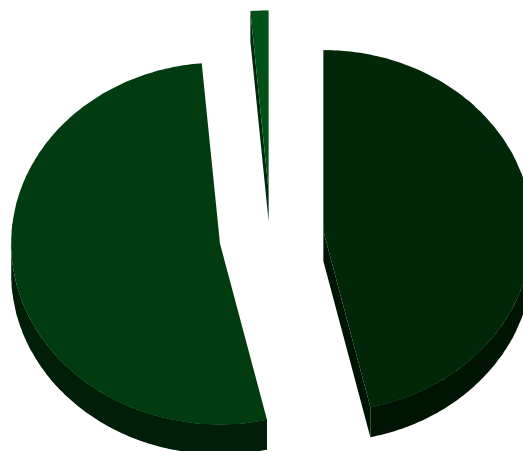
Pytanie 14 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Tak	25,71%
Nie	72,86%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	1,43%
Ktoś się ze mnie naśmiewa	11,11%
Ktoś mnie celowo potrąca	5,56%
Chcę mieć rzecz, którą ma ktoś inny	0,00%
Obraża moją rodzinę lub kolegów / koleżanki	61,11%
Chcę pokazać, że jestem odważny i silny	0,00%
Chcę odreagować na kims swój zły nastrój	0,00%
Boję się, że koledzy pomyślą, że jestem mięczakiem	11,11%
Inne	27,78%
Nie podano	0,00%

Pytanie 14 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	46,48%
Nie	52,11%
Odpowiedź nieważna lub brak odpowiedzi	1,41%

Ktoś się ze mnie naśmiewa	12,12%
Ktoś mnie celowo potrąca	9,09%
Chcę mieć rzecz, którą ma ktoś inny	3,03%
Obraża moją rodzinę lub kolegów / koleżanki	69,70%
Chcę pokazać, że jestem odważny i silny	3,03%
Chcę odreagować na kimś swój zły nastrój	3,03%
Boję się, że koledzy pomyślą, że jestem mięczakiem	6,06%
Inne	30,30%
Nie podano	9,09%

